

Bilaga 1 Utvärdering av ALMIs effektmätning

Riksrevisionen har låtit analysera det datamaterial som används i Almis effektmätningar år 2002 respektive år 2005. Analysen består av samtliga finansierings- och affärsutvecklingskunder hos ALMI under år 1999 och år 2002, samt av en kontrollgrupp för respektive år. Datamaterialet baseras på registerdata som har tagits fram av SCB. Effekterna på omsättning och antal anställda utvärderas tre år efter insatsåret, det vill säga år 2002 och år 2005.

Effektmätning för ALMI Företagspartner AB

En brist i de analyser som görs i ALMIs effektmätningar är att man enbart redovisar den aggregerade nivån för de variabler som man studerar, till exempel antalet anställda och omsättningen i företaget.¹ Det vill säga, i ALMIs effektmätningar adderas t.ex. omsättningen för samtliga kundföretag till ALMI till ett tal. Detta tal jämförs sedan med motsvarande (aggregerade) tal för företagen i kontrollgruppen. Baserat på dessa uppgifter finns ingen möjlighet att avgöra om det är ett fåtal företag som påverkar resultatet eller om det är en generell trend bland ALMIs kundföretag att omsättningen ökar kraftigt. Även om det i ALMIs effektmätningar påpekas att extremvärden tas bort, undanhålls väsentlig information om effekterna av ALMIs verksamhet med dagens mätmetod. Till exempel går det inte att avgöra om det finns statistiskt signifikanta skillnader mellan de företag som fått finansierings- eller affärsutvecklingsinsatser från ALMI och de företag som ingår i kontrollgruppen. Den metod som i dagsläget används för att beräkna omsättning och antal anställda under insatsåret för de nystartade företagen försvårar även en jämförande analys med de etablerade företagen.

För att en jämförelse mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen ska vara meningsfull med nuvarande metod krävs att antalet företag i de olika grupperna är lika stora.² Om antalet företag är stort, behöver det i sig inte vara ett betydande problem. I ALMIs effektmätningar bryter man emellertid ned resultatet på olika företagstyper och branscher, dessutom görs analyser av utvecklingen på regional nivå. Det innebär att det finns en risk för att det kan finnas betydande skillnader mellan ALMIs kundföretag och kontrollgrupperna när analysen baseras på ett fåtal kundföretag till ALMI.

¹ I ALMIs effektmätningar redovisas även den procentuella förändringen av omsättningen och antalet anställda. Samma kritik kan emellertid riktas mot dessa mått som mot de aggregerade måtten.

² Vid en analys av den procentuella förändringen som även görs i ALMIs effektmätningar behöver inte antalet företag vara desamma.

Istället för att basera analysen på den aggregerade utvecklingen anser vi att en analys bör baseras på om medelvärdena för de studerade variablerna skiljer sig åt för ALMIs kundföretag och företagen i kontrollgruppen, d.v.s. analysen bör baseras på medelvärdesdifferensen för de studerade variablerna. Genomförs analysen på det sättet, kan man beräkna variansen för de studerade variablerna, och därmed avgöra om det finns statistiskt säkerställda skillnader mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen. En annan fördel med att basera analysen på medelvärdesdifferensen är att man kan inkludera ett större antal företag i kontrollgruppen. Med denna metod behöver inte antalet företag i kontrollgruppen uppgå till samma antal som ALMIs kundföretag gör. Det medför ökade möjligheter att skapa en kontrollgrupp som i genomsnitt stämmer bättre överens med ALMIs kundföretag än vad dagens kontrollgrupp gör.³

De variabler som huvudsakligen används i ALMIs effektmätningar för att studera effekterna av finansierings- och rådgivningsinsatserna är förändringen i omsättningen och förändringen i antalet anställda. Ytterligare variabler som studeras är överlevnadsgraden för företagen, avkastningen, soliditeten, förädlingsvärdet, samt några av de skatter som företagen betalar, som t.ex. arbetsgivaravgifter och skatt på företagets resultat. De variabler som kommer att studeras närmare i denna rapport är antalet anställda i företagen och företagets omsättning. Att dessa variabler har valts beror huvudsakligen på att merparten av de analyser som presenteras i ALMIs effektmätningar baseras på dem. En av orsakerna till att vi väljer att studera företagets omsättning är att denna variabel inte påverkas av bokföringstekniska dispositioner, vilket medför att variabeln ger en god bild av företagets utveckling under året.

Man kan förvänta sig att de finansierings- och affärsutvecklingsinsatser som ges av ALMI bör resultera i en högre omsättning för företagen, medan utvecklingen för antalet anställda kan vara såväl positiv som negativ. En investering bör leda till ökad produktivitet och omsättning i företaget, men kan samtidigt medföra att färre anställda behövs inom produktionen. Att antalet anställda minskar inom ett företag behöver inte nödvändigtvis ses som något negativt, så länge som det är ett resultat av ökad produktivitet och de friställda resurserna kan kanaliseras till andra företag och sektorer som är i behov av arbetskraft. Mot bakgrund av att sysselsättningsutvecklingen har varit förhållandevis svag under de senaste åren är det också av intresse att studera denna variabel för att se vilka nya arbetstillfällen som har skapats.

På motsvarande sätt som i ALMIs effektmätningar studeras i denna rapport effekterna på etablerade och nystartade företag. För att kategoriseras som ett etablerat företag, ska företaget ha varit aktivt året innan insatsåret,⁴ medan nystartade företag ska ha blivit aktiva under insatsåret eller under de sex första månaderna efter insatsåret.

³ I vissa situationer kan det dock vara problematiskt att skapa en bra kontrollgrupp, varför man även bör analysera om det finns en statistiskt säkerställd skillnad över tiden för de variabler som man vill studera, det kan t.ex. göras med ett så kallat paired samples t-test.

⁴ D.v.s. de ska ha varit aktiva under året före insatsåret eller under tidigare år.

Det datamaterial som används i denna analys består av samtliga finansierings- och affärsutvecklingskunder hos ALMI under år 1999 och år 2002, samt av en kontrollgrupp för respektive år.⁵ Datamaterialet baseras på registerdata som har tagits fram av SCB. Effekterna på omsättning och antal anställda utvärderas tre år efter insatsåret, d.v.s. år 2002 och 2005. Totalt uppgår antalet företag för insatsåret 2002 till 9635 stycken, varav 4819 är kundföretag till ALMI. Resterande 4816 företag ingår i kontrollgruppen, se tabell 1.

Tabell 1: Aktivitetsstatus för företagen år 2002, i 2006 års effektmätning

	Antal företag	Procent
<i>ALMIs kundföretag</i>		
Aldrig aktivt	200	4,2
Har varit aktivt men har inaktiverats	155	3,2
Aktivt	4124	85,6
Ej klassificerade företag	340	7,0
Summa	4819	100,0
<i>Kontrollgruppen</i>		
Aldrig aktivt	330	6,9
Har varit aktivt men har inaktiverats	362	7,5
Aktivt	4124	85,6
Summa	4816	100,0

Not: Aktivitetsstatusen baseras på om företaget är moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistrerat.

Kontrollgruppen

Kontrollgruppen tas fram av SCB för att efterlikna ALMIs kundföretag med avseende på storlek, bransch, juridisk form, län och aktivitet för insatsåret. Någon stratifiering görs inte med avseende på starttidpunkt för företagen. Det medför att det finns betydande skillnader i antalet etablerade och nystartade företag i kontrollgruppen relativt ALMIs kundföretag. Till exempel uppgick antalet nystartade företag i ALMIs kundgrupp till 1285 stycken under insatsåret 2002, medan antalet nystartade företag i kontrollgruppen endast uppgick till 296, se tabell 2. Samma relation gällde för insatsåret 1999.

⁵ För Effektmätningen 2005 (insatsår 2001) uppvisade kontrollgruppen för Stockholm en extremt negativ utveckling som SCB inte fann någon tillfredställande förklaring till. Det medförde att SCB inte levererade någon kontrollgrupp för Stockholm till ALMI. Eftersom kontrollgruppen för Effektmätningen 2005 inte bedömdes som god har vi avstått från att göra en fördjupad granskning av den effektmätningen.

Tabell 2: Antal företag i samplet

		Antal företag insatsåret 1999 ^a	Antal företag insatsåret 2002 ^b
Etablerade Företag	ALMIs kundftg. Kontrollgruppen	2836 3627	3151 4206
Nystartade Företag	ALMIs kundftg. Kontrollgruppen	1022 240	1285 296

Not: ^a Effektmätning 2004, ^b Effektmätning 2006.

För att kontrollgruppen ska ha lika många inaktiva företag som ALMIs kundföretag inkluderas även inaktiva företag i kontrollgruppen. Aktivitetsstatusen bestäms av huruvida företaget är moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistrerat. De företag som inte har kunnat klassificeras med hjälp av dessa register behandlats som inaktiva företag. Totalt var det 340 företag bland ALMIs kundföretag, motsvarande 7,1 procent, som inte kunde klassificeras enligt moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistret år 2002, se tabell 1.

Denna metod medför emellertid en överrepresentation av inaktiva företag i kontrollgruppen. Bland annat beroende på att de företag som startas under de första sex månaderna året efter insatsåret inte går att identifiera i registren för insatsåret. Det vill säga, de kundföretag till ALMI som startas under de sex första månaderna efter insatsåret kommer att representeras av inaktiva företag i kontrollgruppen.⁶

Det finns även en risk att de inaktiva företag som inkluderas i kontrollgruppen förblir inaktiva i en större utsträckning än de företag som vänder sig till ALMI, och att detta är en medveten strategi för företagen i kontrollgruppen. För att få en uppfattning om aktivitetsgraden skiljer sig åt över tiden mellan ALMIs kundföretag och företagen i kontrollgruppen har vi valt att selektera ut de företag som klassificeras som "Har varit aktiva men har inaktiverats"⁷ för perioden 2001 till 2005. För ALMIs etablerade kundföretag är det 22 företag, motsvarande 0,7 procent, som förblir inaktiva under hela perioden. För kontrollgruppen av etablerade företag är motsvarande siffra 248 företag eller 5,9 procent. Väljer vi att studera hur utvecklingen ser ut från år 2002 till 2005 för de etablerade företagen finner vi att 66 av ALMIs etablerade kundföretag har varit klassificerade som inaktiva under hela perioden, motsvarande siffra för kontrollgruppen är 315 företag.

Eftersom de nystartade företagen per definition ska ha startats under 2002 eller de sex första månaderna under 2003 kan vi inte göra samma typ av selektion som för de etablerade företagen för att få en uppfattning om

6 I urvalet för 2006 års effektmätning var det 103 företag som startade mellan vecka 47 år 2002 och vecka 26 år 2003, som inte kunde klassificeras med hjälp av moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistret år 2002.

7 Det vill säga, företaget har varit moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistrerat men har avregistrerats.

hur deras aktivitetsstatus har utvecklats över tiden. För de nystartade företagen har vi i stället valt att studera antalet företag som inte uppvisar någon omsättning för perioden 2002–2005 samt för perioden 2003–2005. Totalt var det 109 av ALMIs nystartade kundföretag som inte hade någon omsättning under perioden 2002–2005, motsvarande 8,5 procent av företagen, för kontrollgruppen uppgick antalet företag till 54, vilket motsvarande 18,2 procent av företagen. Under perioden 2003–2005 var det 141 (eller 11,0 procent) av ALMIs nystartade kundföretag som inte hade någon omsättning. För kontrollgruppen uppgick antalet till 65 stycken, motsvarande 22,0 procent av företagen. Baserat på detta underlag framstår ALMIs kundföretag som betydligt mer aktiva än företagen i kontrollgruppen. Huruvida det är en effekt av ALMIs finansierings- och rådgivningsinsatser är emellertid svårt att säga.

Analys av 2006 års effektmätning

Innan vi analyserar huruvida det finns signifikanta skillnader mellan ALMIs kundföretag och företagen i kontrollgruppen, jämför vi i detta avsnitt de resultat som presenteras i Effektmätningen 2006 med de resultat som erhålls när vi replikerar studien baserat på samma datamaterial. I det datamaterialet har SCB ersatt extremvärden⁸ för omsättning och antal anställda med värdet noll. Övriga variabler för företaget finns fortfarande med i samplet. I detta avsnitt görs också en bedömning om informationen i Effektmätningarna ger en rättvisande bild av utvecklingen för ALMIs kundföretag.

För att klassificera företagen som antingen etablerade företag eller nystartade företag har vi utgått från de definitioner som ges i Effektmätningarna. Det vill säga, etablerade företag är de företag som är aktiva eller har varit aktiva året före insatsåret.⁹ Nystartade företag ska ha startats under insatsåret eller sex månader efter insatsåret. För att identifiera de nystartade företagen har vi utgått från datum för starttillfället för företaget, vilket är enda möjligheten att identifiera de företag som blivit aktiva under de första sex månaderna efter insatsåret.

Enligt Effektmätningen 2006 uppgick ALMIs etablerade och nystartade kundföretag till 2867 respektive 1139 stycken. Baserat på ovanstående definitioner uppgår antalet etablerade och nystartade kundföretag till ALMI i denna studie till 3151 respektive 1285 stycken, d.v.s. ett något större antal företag trots att samma datamaterial använts.

I tabell 3 jämförs de aggregerade värdena för omsättningen och antalet anställda från Effektmätningen 2006 med de värden som vi erhåller. Som framgår av tabellen stämmer värdena för kontrollgruppen av etablerade

⁸ Definitionen på extremvärden är när ett företag påverkar utvecklingen för den totala länsgruppen med minst 10 procentenheter i positiv eller negativ riktning.

⁹ Aktivitetsstatusen baseras på om företaget är moms-, arbetsgivar- eller F-skatteregistrerat.

företag väl mellan denna studie och Effektmätningen 2006. Det finns en mindre skillnad i omsättningstalen och antalet anställda för de etablerade företag som ingår i ALMIs kundgrupp, där de procentuella förändringarna i Effektmätningen 2006 är marginellt större än vad vi finner i denna studie. För kontrollgruppen av nystartade företag är överrensstämelsen också god, även om omsättningsutvecklingen är något bättre för det urval av företag som används i denna studie. För de nystartade företag som ingår bland ALMIs kundföretag kan vi notera en högre aggregerad omsättning och ett större antal anställda år 2005 för urvalet i denna rapport jämfört med de värden som finns redovisade i Effektmätningen 2006. Procentuellt sett blir skillnaden relativt stor för omsättningsutvecklingen.

Generellt sett stämmer dock värdena i denna studie relativt väl med de värden som presenteras i ALMIs effektmätning.

Tabell 3: Jämförelse av aggregerad omsättning i Mkr och aggregerat antal anställda för de etablerade och nystartade företagen. Effektmätningen 2006 gentemot rekonstruerade värden.

		Omsättning		Procentuell förändring	Antal anställda		Procentuell förändring
		2001/2002	2005		2001/2002	2005	
Etablerade företag ALMI	Effektmätningen	39544	48661	23,1	32697	33171	1,5
	Denna studie	39758	48687	22,5	33031	33423	1,2
Etablerade företag kontrollgruppen	Effektmätningen	53568	58593	9,4	33725	29386	-12,9
	Denna studie	53577	58583	9,3	33748	29383	-12,9
Nystartade företag ALMI	Effektmätningen	1540	3677	138,8	1424	2743	92,6
	Denna studie	1554	4026	159,1	1454	2910	100,1
Nystartade företag kontrollgruppen	Effektmätningen	864	1760	103,7	747	766	2,5
	Denna studie	842	1774	110,7	745	769	3,2

Det finns dock anledning att reflektera över om den statistik som ges i tabell 3 ger en rättvisande bild av utvecklingen. För det första kan vi notera att den procentuella förändringen, som rapporteras i tabell 3, indikerar att det är betydligt fördelaktigare att ge finansierings- och rådgivningsinsatser till nya företag än till etablerade företag. Till exempel ökade ALMIs nystartade kundföretag sin omsättning med 139 procent medan ökningen för ALMIs etablerade kundföretag uppgick till 23 procent.

De nystartade företagen kan emellertid påbörja sin verksamhet under 18 månader. Det innebär att de företag som startar sin verksamhet under insatsåret kommer att uppvisa en lägre årlig omsättning än normalt, enbart beroende på att de inte har bedrivit verksamheten under hela året. De företag som startar sin verksamhet under de sex första månaderna efter insatsåret har ingen omsättning under insatsåret, men ingår trots det i samplet. Sammantaget bidrar det till att omsättningen för basåret (insatsåret) blir mycket låg för de nystartade företagen, och försvårar en jämförande analys med de etablerade företagen.

Problemet belyses enklast med hjälp av ett exempel. Antag att det startar ett nytt företag varje månad och att varje företag omsätter 1 miljon kr per månad. Det betyder att det kommer att starta 12 nya företag under insatsåret och 6 företag under det första halvåret efter insatsåret. Den totala omsättningen för de företag som startas under insatsåret kommer att uppgå till 78 miljoner. Under antagande att alla företag finns kvar på marknaden tre år senare, d.v.s. året för utvärderingen, samt att de har samma omsättning per månad som tidigare, d.v.s. 1 miljon kr, kommer den totala omsättningen att uppgå till $18 \cdot 12 = 216$ miljoner kr. Den procentuella förändringen i omsättning för de nystartade företagen kommer då att uppgå till 176,9 procent.

Det betyder att vi vid nolltillväxt i omsättningen skulle förvänta oss en procentuell ökning av omsättningen på 176,9 procent om alla företag fanns kvar på marknaden. De procentuella förändringar som redovisas för de nystartade företagen är med andra ord mycket svårtolkade, och kan inte på ett enkelt sätt jämföras med de resultat som till exempel redovisas för de etablerade företagen. I bästa fall kan de jämföras mot den kontrollgrupp av nystartade företag som skapats. Med tanke på att det är svårt att skapa en god kontrollgrupp, samt att man kan ifrågasätta om antalet företag i kontrollgruppen är tillräckligt stort för de nystartade företagen, är dock inte denna typ av jämförelse helt utan problem.

Ett annat problem vid analysen av omsättningen och antalet anställda är att det inte ges någon tydlig information om antalet företag som ingår i respektive grupp i Effektmätningen 2006. Det medför att det inte med enkelhet går att tolka de uppgifter som ges i tabell 3 om omsättning och antal anställda. Till exempel så indikerar uppgifterna i tabellen att de nystartade företagen i kontrollgruppen har en lägre omsättning än ALMIs kundföretag och att det därför skulle vara lättare för dem att öka den procentuella omsättningen. I och med att det finns stora skillnader i antalet företag i de två grupperna är det dock inte fallet. Till exempel uppgick den genomsnittliga omsättningen för ALMIs nystartade kundföretag till 1210 tkr år 2002, och för kontrollgruppen till 2845 tkr, d.v.s. företagen i kontrollgruppen hade en genomsnittlig omsättning som var mer än dubbelt så stor som ALMIs kundföretag.

Genomsnittlig omsättning och antal anställda

I tabell 4 och 5 redovisas deskriptiv statistik för omsättningen och antalet anställda för insatsåren 1999 och 2002. De procentuella förändringarna för dessa variabler är oberoende av om analysen baserar på medelvärden eller aggregerade värden. De procentuella förändringarna för variablerna i tabell 4 och 5 återfinns därför i tabell 3 och i tabell B1 i appendix B.

Som framgår av tabell 4 var den genomsnittliga omsättningen i de etablerade företagen i ALMIs kundgrupp och kontrollgruppen relativt lika år 2001, d.v.s. året innan insatsåret. Det ska dock noteras att standardavvikelsen för företagen i kontrollgruppen är betydligt större än för ALMIs kundföretag, vilket indikerar en större spridning och heterogenitet i omsättningen för denna grupp av företag. Det genomsnittliga antalet anställda (10,5) i ALMIs etablerade kundföretag var dock större än för kontrollgruppen där företagen i genomsnitt hade 8,0 anställda. Omsättningen i kontrollgruppen för de nystartade företagen är nästan dubbelt så stor som för ALMIs nystartade kundföretag år 2005.

Tabell 4: Antal anställda och genomsnittlig omsättning i tkr, löpande priser. Effektmätning 2006 insatsår 2002

		Omsättning 2001	Omsättning 2005	Antal anställda 2001	Antal anställda 2005
Etablerade företag	ALMIs kundftg.	12626 (27986)	15451 (36568)	10,48 (19,58)	10,61 (21,43)
	Kontrollgruppen	12738 (73667)	13928 (90780)	8,02 (18,71)	6,99 (17,05)
Nystartade företag	ALMIs kundftg.		3133 (10870)		2,26 (5,62)
	Kontrollgruppen		5992 (30807)		2,60 (8,64)

Not: Standardavvikelse (std) inom parentes

Tabell 5. Antal anställda och genomsnittlig omsättning i tkr, löpande priser. Effektmätning 2004 insatsår 1999.¹⁰

		Omsättning 1998	Omsättning 2002	Antal anställda 1998	Antal anställda 2002
Etablerade företag	ALMIs kundftg.	13840 (33737)	17297 (56379)	11,12 (22,43)	12,47 (27,17)
	Kontrollgruppen	12732 (37714)	14953 (55542)	8,82 (21,22)	8,88 (24,89)
Nystartade företag	ALMIs kundftg.		3140 (11335)		2,30 (6,42)
	Kontrollgruppen ^a		3462 (12626)		3,21 (9,52)

Not: Standardavvikelse (std) inom parentes. ^a Två företag från kontrollgruppen av nystartade företag har exkluderats från samplet. Inkluderas dessa företag uppgår den genomsnittliga omsättningen till 6707 kr med std 39090.

Som framgår av tabell 5, som beskriver det datamaterial som använts i 2004 års Effektmätning, har ALMIs etablerade kundföretag en högre omsättning än företagen i kontrollgruppen år 1998. Det vill säga året före insatsåret. För de etablerade företagen har ALMIs kundföretag också en högre sysselsättningsnivå än företagen i kontrollgruppen. År 1998 var i genomsnitt 11,12 personer anställda i ALMIs kundföretag medan motsvarande siffra för företagen i kontrollgruppen uppgick till 8,82. Till år 2002 har det skett en ökning av antalet anställda i ALMIs kundföretag, medan den genomsnittliga sysselsättningsutvecklingen i kontrollgrupperna är i det närmaste oförändrad. Omsättning för de nystartade företagen i kontrollgruppen och ALMIs kundföretag är förhållandevis lika år 2005.

Omsättningsutvecklingen

Frågan är dock om det finns signifikanta skillnader mellan de medelvärden som redovisas i tabell 4 och 5. För att besvara frågan använder vi ett *t*-test, se appendix A för en beskrivning av testet. Testet baseras på antagandet om normalfördelade variabler samt att variansen för den studerade variabeln är lika i de två grupperna. Som ett komplement till *t*-testet redovisas också ett icke-parametriskt test (Mann-Whitney test). För detta test behövs inget antagande om normalfördelade variabler.¹¹

¹⁰ För att kontrollgruppen i möjligaste mån ska överensstämma med ALMIs kundföretag i Effektmätningen 2004, har vi exkluderat de företag som år 1998 hade en omsättning överstigande 600.000 tkr. I det datamaterial som tillhandahållits av SCB exkluderas även företag med fler än 249 anställda under insatsåret. I datamaterialet för 2004 års Effektmätning har vi inte identifierat de extremvärden som SCB har ersatt med värdet noll. I stället har vi valt att införa en begränsning i omsättningen för att erhålla så god överensstämmelse som möjligt mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen för år 1999.

¹¹ I ALMI:s Effektmätning exkluderas företag klassificerade som Innovatörer från gruppen Etablerade och Nystartade företag. I denna studie ingår emellertid denna typ av företag bland ALMI:s kundföretag. Utfallet av de kvantitativa test som presenteras i denna studie, och de slutsatser som dras från dem, påverkas dock inte av huruvida gruppen Innovatörer ingår i populationen eller ej.

Studerar vi resultaten i tabell 6, framgår att vi inte kan förkasta hypotesen om att variablernas varians för ALMIs kundföretag och kontrollgruppen är lika i Effektmätningen 2004 samt för de etablerade företagen år 2005 i Effektmätningen 2006, på en 5 procentig signifikansnivå. Det betyder att vi kan använda de *t*-värden som redovisas i tabellen för att avgöra om det finns signifikanta skillnader mellan medelvärdena. För testen som avser de etablerade företagen år 2001 och de nystartade företagen år 2005 i Effektmätningen 2006 får vi basera analysen på de *t*-värden som ges inom parentes i tabell 5 och som inte baseras på antagandet om lika varians för de variabler som ingår i testet.

Tabell 6. *t*-test för omsättningen

	År	Levene's test för lika varians		<i>t</i> -test för lika medelvärde	
		F-test	Signifikansnivå	<i>t</i> -värde	Signifikansnivå
Effektmätning 2006					
Etablerade företag	2001	4,297	0,038	-0,081 (-0,090)	0,935 (0,928)
	2005	0,376	0,540	0,889	0,374
Nystartade företag	2005	29,233	0,000	-2,682 (-1,574)	0,007 (0,116)
Effektmätning 2004					
Etablerade företag	1998	1,195	0,274	1,227	0,220
	2002	0,048	0,827	1,672	0,094
Nystartade företag	2002	2,251	0,134	-0,387	0,699

Not: År 2001 och 1998 för Effektmätningarna 2006 och 2004 har inkluderats i tabellen för att ge en bild av hur väl kontrollgruppen stämmer överens med ALMIs kundföretag för jämförelseåret. Värdena inom parentes baseras inte på antagandet om lika varians för omsättningen.

Från tabell 6 ser vi att det inte finns någon signifikant skillnad mellan ALMIs kundföretag och företagen i kontrollgruppen för insatsåren 1999 och 2002, varken för de etablerade eller nystartade företagen, om vi tillämpar en signifikansnivå på 5 procent. För de etablerade företagen i Effektmätningen 2004 indikerar testet en signifikant högre omsättning för ALMIs kundföretag på en 9,4 procentig signifikansnivå vid ett dubbelsidigt test, vid ett ensidigt test uppgår signifikansnivån till 4,7 procent.¹²

För de nystartade företagen i Effektmätningen 2006 visar testet att kontrollgruppen har en signifikant högre omsättning tre år efter insatsåret, med en signifikansnivå på 11,6 procent.

¹² Vid en analys av medelvärdesdifferensen året före insatsåret bör ett dubbelsidigt test användas eftersom vi är intresserade av att testa om omsättningen i kontrollgruppen är signifikant större eller mindre än omsättningen i ALMIs kundföretag. Vid utvärderingen tre år efter insatsåret bör i stället ett ensidigt test användas eftersom omsättningen i ALMIs kundföretag borde öka mer än omsättningen i kontrollgruppen till följd av ALMIs finansierings- och rådgivningsinsatser.

Även om *t*-testen generellt sett indikerar att det inte finns några signifikanta skillnader i omsättning mellan ALMIs kundföretag och kontrollgrupperna, bör ovanstående analys kompletteras med ett test som beaktar omsättningsutvecklingen för det enskilda företagen över tiden. I detta fall måste ett annat test än ovanstående *t*-test användas eftersom samplen inte längre är oberoende av varandra. I tabell 7 redovisas resultaten från ett "paired samples *t*-test", vilket testar om medelvärdesdifferensen för omsättningen skiljer sig åt mellan två tidpunkter. En beskrivning av testet finns i appendix A. Detta test är dock bäst lämpat att använda för de etablerade företagen, eftersom omsättningen för de nystartade företagen förväntas vara mycket låg under insatsåret. För att beakta prisutvecklingen mellan insatsåret och utvärderingsåret genomförs analysen för omsättningsutvecklingen i fasta priser.

Från tabell 7 framgår att det finns en signifikant skillnad i omsättning för företagen på en 5 procentig signifikansnivå, förutom för de etablerade företagen i kontrollgruppen i 2006 års Effektmätning.

Tabell 7. Paired samples *t*-test för omsättningen i fasta priser och antal anställda.

		Omsättning			Antal anställda	
		Differens medelvärde	<i>t</i> -värde	Signifikansnivå (tvåsidigt)	<i>t</i> -värde	Signifikansnivå (tvåsidigt)
Etablerade företag	ALMIs kundftg.	-2092,4 ^a	-7,443	0,000	-0,538	0,591
2001 vs 2005	Kontrollgruppen	-529,6 ^b	-1,415	0,157	5,723	0,000
Etablerade företag	ALMIs kundftg.	-2455,6 ^c	-3,569	0,000	-4,129	0,000
1998 vs 2002	Kontrollgruppen	-1355,9 ^d	-2,278	0,023	-0,220	0,826

Not: Differens medelvärde = omsättning året innan insatsåret – omsättning tre år efter insatsåret i fasta priser, d.v.s. 1998 eller 2001 års priser. ^a -2092,4 = 12626,2 - 14718,6. ^b -529,6 = 12738,3-13267,9. ^c -2455,6 = 13840,0-16295,6. ^d -1355,9 = 12731,7-14087,5.

Den allmänna bilden för de etablerade företagen är att det finns signifikanta skillnader i omsättningen tre år efter utvärderingsåret för de olika grupperna av företag, förutom för kontrollgruppen i Effektmätningen 2006. Vi kan också konstatera att utvecklingen har varit starkare för ALMIs kundföretag, men mätt gentemot kontrollgrupperna är skillnaderna inte signifikanta.

Antalet anställda

Resultaten i tabell 8 indikerar att ALMIs etablerade kundföretag i genomsnitt har en signifikant högre sysselsättningsnivå både året före insatsåret och tre år efter insatsåret. Däremot finns det inte någon signifikant skillnad i antalet anställda i ALMIs kundföretag och kontrollgruppen för de nystartade företagen. Eftersom det genomsnittliga antalet anställda bland ALMIs etablerade kundföretag var signifikant större än för kontrollgruppen även året före insatsåret, kan man inte dra några långtgående slutsatser om sysselsättningsutvecklingen för ALMIs kundföretag på basis av de *t*-test som redovisas i tabell 8.

Tabell 8. *t*-test för antalet anställda

	År	Levene's test för lika varians		<i>t</i> -test för lika medelvärde	
		F-test	Signifikansnivå	<i>t</i> -värde	Signifikansnivå (tvåsidigt)
Effektmätning 2006					
Etablerade företag	2001	18,598	0,000	5,468 (5,433)	0,000 (0,000)
	2005	74,789	0,000	8,068 (7,812)	0,000 (0,000)
Nystartade företag	2005	8,439	0,004	-0,822 (-0,634)	0,411 (0,527)
Effektmätning 2004					
Etablerade företag	1998	10,661	0,001	4,201 (4,173)	0,000 (0,000)
	2002	28,394	0,000	5,526 (5,467)	0,000 (0,000)
Nystartade företag	2002	17,791	0,000	-1,795 (-1,414)	0,073 (0,158)

Not: Värdena inom parentes baseras inte på antagandet om lika varians för antalet anställda. År 1999 har inkluderats i tabellen för att ge en bild av hur väl kontrollgruppen stämmer överens med ALMIs kundföretag för insatsåret.

En analys av antalet sysselsatta för de etablerade företagen bör i stället göras med ett "paired samples *t*-test", på motsvarande sätt som vid analysen av omsättningen. Resultaten av paired samples testen för antalet anställda redovisas i tabell 6. För ALMIs etablerade kundföretag indikerar testet en signifikant ökning av antalet anställda för insatsåret 1999 medan ökningen inte är signifikant för insatsåret 2002. För kontrollgruppen indikerar resultaten en signifikant minskning av antalet anställda för insatsåret

2002, medan det inte finns någon signifikant skillnad i antalet anställda för insatsåret 1999. Baserat på dessa test kan vi konstatera att sysselsättningsutvecklingen har varit bättre i ALMIs etablerade kundföretag än den har varit i kontrollgruppen.

Det finns emellertid en risk att antagandet om normalfördelade variabler inte är uppfyllt för de test som redovisas i tabell 6 och 8. Även om *t*-testen är relativt robusta för fördelningsantagandet kan utfallet att testet påverkas om variablerna inte är normalfördelade. Som ett komplement till *t*-testen i tabell 6 och 8 redovisar vi därför även resultaten från ett icke-parametriskt test som inte baseras på antagandet om normalfördelade variabler (ett så kallat Mann-Whitney test) i tabell 9. Som framgår av tabellen indikerar testet att det finns signifikanta skillnader i samtliga fall, förutom för antalet anställda i nystartade företag i 2004 års Effektmätning. Samtidigt indikerar testet också att det fanns signifikanta skillnader i omsättningen och antal anställda året före insatsåret för ALMIs etablerade kundföretag och företagen i kontrollgruppen, vilket skulle betyda att kontrollgruppen inte har en tillräckligt god överensstämmelse med ALMIs kundföretag. Det medför att det även är svårt att uttala sig om ALMIs finansierings- och rådgivningsinsatser har haft en signifikant betydelse för kundföretagen baserat på Mann-Whitney testet.

Tabell 9. Mann-Whitney test

	År	Omsättning		Antal anställda	
		Z-värde	Signifikansnivå	Z-värde	Signifikansnivå (tvåsidigt)
Effektmätning 2006					
Etablerade företag	2001	-12,22	0,000	-11,17	0,000
	2005	-12,72	0,000	-12,66	0,000
Nystartade företag	2005	-3,53	0,000	-3,46	0,001
Effektmätning 2004					
Etablerade företag	1998	-11,31	0,000	-9,36	0,000
	2002	-12,27	0,000	-10,89	0,000
Nystartade företag	2002	-4,15	0,000	-1,80	0,072

Not: År 2001 och 1998 har inkluderats i tabellen för att ge en bild av hur väl kontrollgruppen stämmer överens med ALMIs kundföretag året före insatsåret. Ett Z-värde som är större än 1,96 eller mindre än -1,96 är statistiskt signifikant på 5-procentsnivån.

Det generella problemet när man använder såväl *t*-testet som Mann-Whitney testet är att det finns ett relativt stort antal företag som inte har någon omsättning (eller några anställda), d.v.s. omsättningen uppgår till noll kronor. Ju större detta antal är desto mindre sannolikt är det att normalfördelningsantagandet är uppfyllt, vilket i sin tur påverkar *t*-testet. För Mann-Whitney testet, kan man kortfattat säga att det kan finnas ett problem om det finns en stor skillnad i antalet företag som har noll omsättning i de två grupper som man vill jämföra, d.v.s. ALMIs kundföretag och kontrollgruppen.

En rekommendation är därför att utveckla ett test som även tar hänsyn till att ett stort antal företag kan ha en nollomsättning eller inga anställda.

Slutsatser

- För att få en mer informativ effektmätning av ALMI Företagspartner AB anser vi att man bör använda sig av mått som beaktar graden av osäkerhet i beräkningarna. Istället för att basera analysen på den aggregerade utvecklingen anser vi att en analys bör baseras på om medelvärdena för de studerade variablerna skiljer sig åt för ALMIs kundföretag och företagen i kontrollgruppen, d.v.s. analysen bör baseras på medelvärdesdifferensen för de studerade variablerna. Genomförs analysen på det sättet finns en möjlighet att avgöra om det finns statistiskt säkerställda skillnader mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen. Samma typ av rekommendation lämnas också i ITPS rapport A2002:002 Utvärdering av ALMI Företagspartner AB:s finansieringsverksamhet.
- För att förbättra överensstämmelsen mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen anser vi att antalet företag i kontrollgruppen bör utökas.
- Vid skapandet av kontrollgruppen anser vi att man ska utvidga stratifieringen så att även startåret för företagen beaktas. Med nuvarande metod finns stora skillnader i antalet nystartade företag när vi jämför kontrollgruppen med ALMIs kundföretag.
- En bättre överensstämmelse mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen kan fås genom att identifiera de kundföretag som startar de första sex månaderna efter insatsåret. Med nuvarande metod representeras dessa företag av inaktiva företag i kontrollgruppen.

- Vi anser inte att de förändringsmått som redovisas för de nystartade företagen ger en rättvisande bild av utvecklingen. Tydlig information om hur man beräknar t.ex. omsättningen och antalet anställda för basåret (insatsåret), och vad det har för konsekvenser för måtten, bör inkluderas i effektmätningarna för att ge läsaren en möjlighet att tolka informationen på ett korrekt sätt. För att möjliggöra en utvärdering av utvecklingen för de nystartade företagen är det viktigt att man även förbättrar jämförbarheten mellan kontrollgruppen och ALMIs nystartade kundföretag. En jämförelse med de etablerade företagen skulle underlättas om enbart företag som startar under insatsåret inkluderas i gruppen "nystartade företag", d.v.s. de företag som startar sex månader efter insatsåret exkluderas från gruppen nystartade företag, samtidigt som man använder året efter insatsåret som basår.
- Baserat på de test som genomförts i denna rapport indikerar resultaten att sysselsättningsutvecklingen har varit mer positiv i ALMIs etablerade kundföretag än i kontrollgruppen. För omsättningen är bilden inte lika entydig. *t*-testen indikerar att det inte finns några signifikanta skillnader i omsättningen mellan ALMIs kundföretag och kontrollgruppen medan Mann-Whitney testen visar att det finns signifikanta skillnader. Det ska dock påpekas den genomsnittliga omsättningen för de nystartade företagen i kontrollgruppen är större än den genomsnittliga omsättningen i ALMIs nystartade kundföretag. Resultat från Mann-Whitney test i ITPS rapport A2002:002, Utvärdering av ALMI Företagspartner AB:s finansieringsverksamhet, indikerar att de nystartade företagen i ALMIs kundgrupp hade en signifikant bättre omsättningsutveckling än kontrollgruppen. För de etablerade företagen indikerar testen i ITPS rapport att det inte fanns några signifikanta skillnader i utvecklingen av antalet anställda och i utvecklingen av omsättningen. Man fann inte heller några signifikanta skillnader i sysselsättningsutvecklingen för de nystartade företagen. Jämför vi resultaten från denna rapport med resultaten från ITSP rapport framkommer således inga entydiga resultat.

Appendix A

Test för medelvärdesdifferens mellan två oberoende urval

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

Nollhypotes (H_0) : det finns ingen skillnad i medelvärdet, d.v.s. $\mu_1 = \mu_2$.

Mothypotes (H_1) : det finns en skillnad i medelvärdet, d.v.s. $\mu_1 \neq \mu_2$.

De sanna medelvärdena μ_1 och μ_2 uppskattas med stickprovsmedelvärdena m_1 och m_2 under förutsättning att stickproven är slumpmässigt gjorda.

t -testet för oberoende urval beräknas som $t = \frac{m_1 - m_2}{S_{m_1 - m_2}}$,

$$\text{Där, } S_{m_1 - m_2} = \sqrt{\frac{S_1 + S_2}{n_1 + n_2 + 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

och n_1 och n_2 är antalet företag i respektive grupp och $S_i = \sum (x_i - m_i)^2$, $i = 1, 2$. x är den variabel som studeras.

Test för relaterade urval: Paired samples t -test

Studie av samma företag vid olika tidpunkter: test av medelvärdesdifferens för samma variabel vid insatsåret och tre år senare.

Nollhypotes (H_0) : det finns ingen skillnad i medelvärdet för t.ex. omsättningen under året innan insatsåret och tre år senare, d.v.s. $\mu_{\text{insatsår}-1} = \mu_{\text{insatsår}+3}$.

Mothypotes (H_1) : det finns en skillnad i medelvärdet, d.v.s. $\mu_{\text{insatsår}-1} \neq \mu_{\text{insatsår}+3}$.

t -test för relaterade urval ges av

$$t = \frac{\bar{d}}{S_{\bar{d}}}$$

Där $\bar{d} = m_{\text{insatsår}-1} - m_{\text{insatsår}+3}$ och $S_{\bar{d}} = \sqrt{\frac{\sum (d^2 - \bar{d})^2}{n(n-1)}}$ med

$$d = x_{\text{insatsår}-1} - x_{\text{insatsår}+3}.$$

Appendix B

Tabell B1. Jämförelse av aggregerad omsättning i Mkr (löpande priser) och aggregerat antal anställda för de etablerade och nystartade företagen. Effektmätning 2004 insatsår 1999

		Omsättning		Procentuell förändring	Antal anställda		Procentuell förändring
		1998/1999	2002		1998/1999	2002	
ALMIs etablerade företag	Effektmätningen	40571	49000	20,8	31995	35769	11,8
	Denna studie	39250	49056	25,0	31523	35366	12,2
Kontrollgruppens etablerade företag	Effektmätningen	45357	50692	11,8	31686	31659	0,00
	Denna studie	46177	54237	17,5	32005	32211	0,01
ALMIs nystartade företag	Effektmätningen	1273	3184	150,1	1015	2347	131,2
	Denna studie	1339	3208	139,6	1015	2347	131,2
Kontrollgruppens nystartade företag	Effektmätningen	1123	1332	18,6	980	1234	25,9
	Denna studie	1142	1610	41,0	979	1234	26,0

Bilaga 2 Samverkansavtal inom ALMI-gruppen, februari 2007

Riksrevisionen har låtit juris doktor Daniel Stattin analysera de två varianter av samverkansavtal som var aktuella vid granskningstillfället.

Inledning och inriktning

Jag har fått i uppdrag av Riksrevisionen att göra en bedömning av samverkansavtal inom Almi-gruppen. För uppdragets utförande har jag haft del av samverkansavtal avseende Almi Företagspartner Väst AB, avtalsbilagorna 1 (Almi-bolagens grundläggande verksamhet och roll) och 2 (Almis långsiktiga finansiering, effektivisering) till ovanstående avtal, samt samverkansavtal avseende Almi Företagspartner Västmanland AB.

Jag har fått kompletterande instruktioner avseende inriktningen på bedömningen av revisionsdirektör Gunilla Lundquist per telefon samt sammanträffat med Riksrevisionens granskningsgrupp för att redovisa preliminära slutsatser. Av instruktionerna har framkommit att min granskning skall ha inriktning på bolagsrätts- och bolagsstyrningsfrågor samt särskilt på skillnader mellan de ovannämnda avtalen.

Denna rapport är min skriftliga redovisning. Rapporten börjar med en redogörelse för den juridiska konstruktionen och avtalen, fortsätter med behandling av vissa sakfrågor samt avslutas med diskussion om skillnader mellan avtalen, alternativ till avtalsreglering och vissa förslag på vidare granskning.

Den juridiska konstruktionen

Almi-gruppen är uppbyggd med ett moderbolag, Almi Företagspartner AB ("Almi"), och regionala Almi-bolag ("bolaget", "bolagen"). De regionala Almi-bolag som är föremål för denna granskning är Almi Företagspartner Väst AB ("Almi Väst") och Almi Företagspartner Västmanland AB ("Almi Västmanland"). I de regionala Almi-bolagen finns regionala intressenter som äger mellan 40 och 49 procent av aktierna. Mellan Almi och de regionala intressenterna har ingåtts så kallade samverkansavtal.

Avtalen

Inledningsvis kan anmärkas att avtalen, närmare bestämt skillnaderna mellan regionala avtal och Almi-koncernens standardavtal, torde vara resultatet av en förhandlingsprocess. Då avtal sluts finns ofta ett behov av kompromisser; sådana kompromisser kan naturligtvis leda till att en lösning som i avtals- eller bolagsrättslig mening framstår som mindre tilltalande väljs för att avtalet skall slutas. Avtalen mellan Almi och de regionala intressenterna betecknas som samverkansavtal. Juridiskt är det att betrakta som konsortialavtal eller, med en vanligare term när det gäller avtal mellan aktieägare, aktieägaravtal. Aktieägaravtals rättsliga ställning har blivit föremål för behandling i litteraturen, så det finns inte anledning att fördjupa denna framställning i den frågan.¹ Det kan anmärkas att eftersom avtalen omfattar samverkan för ett gemensamt ändamål (styrningen av det regionala Almi-bolaget) är de att betrakta som så kallade enkla bolag mellan avtalsparterna. Att det rör sig om enkla bolag innebär att vissa regler om sådana i lagen om handelsbolag och enkla bolag blir tillämpliga på förhållandet mellan parterna. Det är inget problem att avtalen ger upphov till enkla bolag, men det är viktigt att parterna och/eller deras ombud är medvetna om saken.² En viktig fråga är vad som är parternas syfte med avtalen? Av avtalen med bilagor framgår att det finns två huvudsakliga syften, dels att reglera bolagsstyrningsfrågor, dels att reglera finansieringsfrågor. Därmed uppkommer frågan om parternas syfte med avtalen uppnås eller, i annat fall, vad som kunde göras i stället för att uppnå syftet. Avgörande för svaret på frågan är i juridisk mening vilka som binds av avtalen. Enigheten i svensk rätt är stor om att ett aktieägaravtal bara binder parterna i avtalet. För parterna uppkommer alltså en juridisk skyldighet att följa avtalet – för bolaget, däremot, uppkommer ingen sådan skyldighet. Bolaget är alltså i princip oförhindrat att strunta i avtalets bestämmelser.³ Bolagets styrelse och verkställande direktör uppfattar emellertid sannolikt att de har en skyldighet att agera enligt de principer som Almi och de regionala intressenterna kommit överens om i avtalen. Det rör sig om en moralisk – inte juridisk – skyldighet. En besvärlig policyfråga som uppkommer i detta sammanhang är om staten som näringsidkare skall eftersträva att ha juridiskt korrekta lösningar eller om staten – i likhet med många privata aktörer – kan förlita sig på att seriösa motparter kommer att agera lojalt mot syftet med verksamheten. I det följande kommer jag att behandla avtalens regler om bolagsstyrning och verksamhet å ena sidan och finansiering å andra sidan var för sig.

¹ Se bilagda Stattin, *Om aktieägaravtal*, Juridisk Tidskrift 2004-2005 s. 99 ff.

² Den viktigaste effekten av att avtalen ses som enkla bolag är uppsägningsreglerna i lagen om handelsbolag och enkla bolag – såvitt jag förstår har emellertid avtalen sådan avtalstid (först bestämd tid, sedan förlängning i på varandra följande bestämda perioder) att problem inte uppstår.

³ Vidare Stattin, *Om aktieägaravtal*, Juridisk Tidskrift 2004-2005 s. 99 på s. 101 f.

Reglering av bolagsstyrnings- och verksamhetsfrågor

Bolagsstyrningsfrågor regleras i första hand i 4 och 5 §§ i avtalen och i bilaga 1, sista styckena i avtalet avseende Almi Väst och i 2-3 och 5 §§ i avtalet avseende Almi Västmanland. Regleringen av bolagsstyrningsfrågor består dels av regler om hur beslutsfattandet i bolaget skall gå till, dels om hur ägarna skall förhålla sig till varandra.

Som antytts i föregående avsnitt kan inte styrelsens beslutsfattande regleras i ett aktieägaravtal. Det är emellertid inte ovanligt att sådan reglering förekommer – men den är inte juridiskt bindande för styrelseledamöterna. Situationen kan uppkomma att en styrelseledamot hamnar i läget att han eller hon bolagsrättsligt är skyldig att fatta det beslut han eller hon anser vara bäst för bolaget, medan avtalet innehåller en annan regel – i så fall har alltså avtalet ingen bolagsrättslig verkan.

Vissa regler om beslutsfattandet (särskilt 4 § sista stycket i avtal avseende Almi Väst respektive 5 § sista stycket i avtal avseende Almi Västmanland) kunde ha förts in i bolagsordningen i stället för i avtalet – i så fall skulle de vara juridiskt bindande för styrelseledamöterna.

Reglerna om bolagsstyrning i avtalen upptar ganska utförliga regler om nominering till bolagsstyrelsen. Styrelsevalen sker på bolagsstämman, men i praktiken kan det nomineringsarbete som utförs av moderbolaget tillsammans med de regionala ägarna sägas vara avgörande för styrelsesammansättningen. När nominering regleras i avtal mellan ägare brukar ibland en klausul där ägarna förbinder sig att rösta i enlighet med förslagen på bolagsstämman finnas med. Någon sådan klausul finns inte i de granskade avtalen, men trots det får det anses följa en förpliktelse av avtalen att agera för att de nominerade styrelseledamöterna skall utses. Avtalen öppnar för en nomineringskommitté. Behovet av en sådan formaliserad process beror på hur ägarbilden i de olika bolagen ser ut – ju fler regionala ägare, desto större torde behovet av en formaliserad process vara. Om en nomineringskommitté skall tillsättas bör det också klargöras hur den skall utses (av ägarna eller bolagsstämman), hur den skall vara sammansatt och hur dess sammansättning kan förändras under löpande år.⁴

I avtalen regleras frågor om ägarsamråd. Där klargörs att ägarna skall samråda i en rad frågor som har att göra med bolagens ekonomi, förvaltning och verksamhet. Ägarnas samråd skall resultera i ett gemensamt ägardirektiv. Det klargörs inte i avtalen vad som avses med detta ägardirektiv. För att ägardirektivet skall bli bindande för bolagen – och dess styrelseledamöter skall kunna hänvisa till direktivet för att freda sig om de följt ägarnas rikt-

⁴ Jämför Stattin, *Valberedning i aktiebolag*, Juridisk Tidskrift 2005-06 s. 726.

linjer. Enligt min uppfattning bör det klargöras att ägardirektivet skall läggas fram och antas på bolagsstämman.

Utöver ägarsamråd stadgas i 4 § (Almi Väst) respektive 5 § (Almi Västmanland) sista stycket att för att beslut skall fattas i frågor rörande mål och inriktning av verksamheten, tillsättande och entledigande av verkställande direktör och förslag och beslut om verksamhetsbudget fordras två tredjedelars majoritet bland styrelseledamöterna. Eftersom styrelsen i normalfallet skall bestå av sex ledamöter fordras således att minst fyra – i Almi Västs fall sex – ledamöter förenar sig om beslutet. Stadgandet föranleder två kommentarer: För det första är det inte bindande för bolagsstyrelsens beslutsfattande. Styrelseledamöterna kan ändå med sedvanliga majoritetsregler fatta beslut. Om beslutsregler skall bli bindande måste de tas in i bolagsordningen. För det andra bör alltid utökade majoritetsregler övervägas noga – på handlingarna kan jag naturligtvis inte se om så har skett – eftersom de kan leda till beslutsförlamning i bolagsstyrelsen. Avtalen innehåller ingen mekanism för att lösa upp eventuella konflikter om styrelsen hamnar i två fraktioner. I avtalet avseende Almi Västmanland återfinns en omfattande reglering av moderbolagets roll i förhållande till bolaget (3 §). Även om inte dessa regler innebär något påtagligt problem, kan man fråga sig om det finns anledning för moderbolaget att i förhållande till andra avtalsparter reglera sin roll avseende bolagsstyrning. En sådan reglering skulle i stället kunna återfinnas i en ägarpolicy för moderbolaget.

Reglering av finansiering och syfte

Finansiering av verksamheten i bolagen följer regler i avtalens 7 § och bilaga 2. Av avtalen med bilagor framgår att bolagen till åtminstone stor del kommer att drivas genom tillskjutna medel från ägarna. Bolagen har vad som brukar kallas ett negativt vinstintresse, det vill säga det är inte någon som räknar med att de skall ge ett överskott. Det bör observeras – det är inget stort problem om ägarna är medvetna om saken – att det sannolikt innebär att ägarna kommer att få ta på sig bolagets underskott också i en konkurs-situation.⁵

Vad gäller Almi-koncernens tillämpning av syftet på koncernnivå, vilket i förlängningen kan påverka också dotterbolagen, kan följande tilläggas. I samband med föredragningen av denna rapport upplystes det att Almi-koncernen inte skall arbeta med syftet att skapa avkastning för ägarna, men däremot vad som kan beskrivas som ett finansieringssyfte där verksamheten skall täcka kostnader för bland annat upplåning och skapa uthållighet också i

⁵ Jämför NJA 1947 s. 657.

lägen då samhällsekonomin är sämre. Vinstsyftet följer in dubio av 3 kap. 3 § ABL. Det kan emellertid skrivas bort i bolagsordningen eller de facto genom att ägarna inte beslutar att ta ut vinst från bolaget. I min bok Kommunal aktiebolagsrätt,⁶ avsnitt 3.5, anför jag följande:

Alla aktiebolag har ett syfte med verksamheten. Normalt framgår inte syftet av bolagsordningen utan följer av ABL. I 17 kap. 1 § ABL framgår att om ett aktiebolag skall ha annat syfte än att bereda sina aktieägare vinst, så skall detta andra syfte framgå i bolagsordningen. Kommunala aktiebolag får inte ha vinstsyfte enligt kommunallagen. De skall istället uppfylla ett kommunalt ändamål. Det innebär alltså att det kommunala ändamålet med bolaget måste tas in i bolagsordningen. Om inte det kommunala ändamålet tas in i bolagsordningen på detta sätt, innebär det att lagens vinstsyfte gäller för bolaget. Så länge kommunen direkt eller indirekt är ensam aktieägare i bolaget har det kanske inte så stor betydelse om vinstsyftet skrivits bort i bolagsordningen (se om överträdelser av syfte och verksamhetsföremål strax nedan). Så fort det finns andra aktieägare måste emellertid vinstsyftet iakttagas i ett sådant fall. Om inte styrelsen iakttagit vinstsyftet kan det nämligen leda till skadeståndsskyldighet gentemot andra aktieägare.⁷

Syftet med bolaget är i praktiken ett viktigt styrmedel för verksamheten. I Almi-koncernen – där jag i och för sig inte haft tillgång till bolagsordningar och ägardirektiv – verkar varken ett renodlat vinstsyfte eller annat, ideellt syfte vara för handen. Det blir då svårare att avgöra vad som krävs för att syftet skall anses uppfyllt.

Som riktlinje kanske kan sägas att i vart fall om bolagen eller koncernen ackumulerar större ekonomiska belopp, eller använder dem till större onödiga investeringar, kan det ifrågasättas om verkligen intentionen om att vinst inte skall eftersträvas uppfylls.

”Icke-vinstsyfte” har endast i liten utsträckning behandlats i doktrinen – som grunder för bedömningen om vinst – till skillnad från överskott för att finansiera eller skapa uthållighet i verksamheten – i själva verket skapas skulle till exempel följande kriterier kunna användas:

Den bolagsrättsliga regleringen i bolagsordning, ägardirektiv och i form av beslut på stämman.

Verksamhetens omfattning och risker.

Användningen av ackumulerat kapital.

Storleken av ackumulerat kapital.

⁶ Stattin, *Kommunal aktiebolagsrätt bolagsrätt och bolagsstyrning för kommun- och landstingsägda bolag*, 2 uppl., Stockholm, 2007.

⁷ I princip skulle de kunna bli skadeståndsskyldiga mot kommunen också, men eftersom det får anses mycket osannolikt att en kommun för en sådan skadeståndstalan kan man nog bortse från den risken.

Det kan avslutningsvis anmärkas att det inte är självklart att det är lämpligt att bedriva riskkapitalverksamhet utan vinstsyfte eller med enbart begränsat vinstsyfte. Det kan argumenteras för att vinstsyfte är dels ett tydligt styrmedel för olika delar i koncernen, dels skulle kunna ge större likhet med den privata riskkapitalmarknaden. Sannolikt kan motsvarande effekter – om de alls önskas – uppnås med avkastningskrav. Oavsett hur syftet i Almi-koncernen skall uppfattas tycks det mig vara av intresse att undersöka hur syftet bestämts och tillämpas samt vilka överväganden som gjorts i bolagsstyrelsen kring syftet och dess tillämpning.

Ägarförändringar

I avtalens 9 § (Almi Väst) respektive 6 § (Almi Västmanland) sista stycket anges att om nya ägare tillkommer – enligt 1 § skall parterna överväga ytterligare ägare – skall nytt avtal med i stort sett samma innehåll slutas. Det bör noteras att en sådan klausul i för sig inte är bindande för den som tillkommer i avtalet. Om det uppfattas som ett problem kan regleringen utformas så att överlåtelse får ske först sedan den överlåtande ägaren förvissat sig om att den tillträdande ägaren ansluter sig till avtalet.

Skillnader i de två avtalen

I granskningen har en huvudfråga varit vilka skillnader som föreligger mellan de två granskade avtalen och vilken betydelse dessa skillnader kan ha?

Skillnaderna uppträder i följande fall:

Regleringen av ägande (1 §) skiljer sig åt såtillvida att i Almi Väst-avtalet innefattas också en reglering av driftsbidrag under 2005 och 2006 med möjlig förlängning enligt samma principer.

Almi Västs styrelse skall bestå av åtta ledamöter. Därmed kommer majoritetskraven vid beslutsfattande enligt 4 § att innebära att sex av åtta, inte fyra av sex ledamöter skall förena sig om beslutet.

De berörda beslutskraven har i Almi Västs avtal utökats till att också omfatta beslut om förändring av ägande i ett dotterbolag och ett målsättningsstadgande om konsensus i frågor av större vikt. Det finns skillnader i avtalen beträffande inriktningen på verksamheten, avseende betoning av regional förankring och beträffande förändring av det så kallade grunduppdraget (bilagorna 1 innehåller avslutningsvis vissa redaktionella skillnader). Den utförliga regleringen av moderbolagets roll i avtalet avseende Almi Västmanland.

Skillnaden vad avser finansiering bedöms i sig inte vara betydelsefull. Det bör dock noteras att eventuella ägarförändringar kommer att kräva förändringar på denna punkt i Almi Västs avtal. Den detaljerade regleringen i Almi Västs avtal innebär också att avtalet kommer att behöva skrivas om eller kompletteras innan avtalsperioden löpt till ända enligt 9 §. Det olika antalet styrelseledamöter innebär att majoritetskravet på att två tredjedelar av styrelseledamöterna förenar sig om ett beslut i praktiken kommer att ge en minoritet större möjlighet att blockera beslutsfattande i Almi Väst (två av åtta ledamöter) än i Almi Västmanland (två av sex ledamöter). I synnerhet när det gäller utseende och entledigande av verkställande direktör kan jag tycka att det behöver övervägas om det är en lämplig ordning att en fjärdedel av styrelseledamöterna kan blockera beslutet.

Jag bedömer att det utökande tillämpningsområdet för tvåtredjedelsregeln i Almi Västs avtal inte har avgörande betydelse. Målsättningstads-gandet om konsensus gäller i praktiken för allt styrelsearbete. När det gäller skillnaderna i bilaga 1 är det som framstår som av viss betydelse att klausulen om utökning och minskning av grunduppdraget som återfinns i Almi Västmanlands avtal inte återfinns i Almi Västs avtal. Det framgår inte i vad mån något av avtalen är ett normalavtal som Almi-bolagen brukar använda sig av – av undertecknandedatumet att döma är dock Almi Västmanlands avtal det äldsta. Om klausulen om förändringar i grunduppdraget tagits bort i Almi Västs avtal, infinner sig frågan varför det gjorts och vilken betydelse det har? Rent allmänt kan sägas att om avtalsparter väljer att stryka en föreslagen klausul får det anses ha någon betydelse att de gjort ett sådant val. I detta fall indikerar det närmast att parterna i avtalet anser att det så kallade grunduppdraget skall följas mer strikt om klausulen tagits bort jämfört om den finns kvar. Det kunde vara av intresse att veta varför denna – och de övriga – förändringarna gjorts i avtalen. I sak anser jag inte förändringarna vara så ingripande att de förändrar avtalens eller verksamhetens karaktär.

Slutsatser

I det föregående har samverkansavtalen jämte bilagor beträffande Almi Väst och Almi Västmanland granskats för att avgöra vilka skillnader som finns mellan avtalen och för att värdera skillnadernas innebörd. Min slutsats är att de redovisade skillnaderna i sak inte är så betydelsefulla att de påverkar avtalens eller verksamhetens karaktär.

Bilaga 3 Nordisk utblick

Denna bilaga innehåller en redogörelse för hur Almis motsvarigheter i Norge, Danmark och Finland arbetar. Beskrivningen syftar till att få en inblick i grannländernas verksamheter utan att på något sätt gör anspråk på att vara fullständig. Informationen är hämtad från årsredovisningar och nationella offentliga tryck.

Finland

Finnvera Abp är ett av finska staten helägt aktiebolag. Bolaget uppstod år 1998 när Kera Abp:s och Statsgaranticentralens funktioner slogs samman i ett bolag. Målet för sammanslagningen var att effektivisera statens "specialfinansieringsverksamhet" och att genom en och samma organisation erbjuda alla finländska företag riskfinansiering för hemmamarknaden samt för export och internationell expansion.

Finnvera kompletterar finansieringsmarknaden och via finansieringsverksamheten främjas verksamheten i små och medelstora företag, exporten och internationaliseringen i företag och verkställandet av statens regionalpolitiska mål. Utgångspunkten för Finnveras verksamhet är att bolaget som marknadskompletterande finansiär kan ta större risker än kommersiella finansiärer som styrs av marknadsvillkor. Finnvera har ingått ett flertal avtal med olika finansiärer, banker och försäkringsbolag. Genom samarbete strävar man efter att dela risken och att kunna erbjuda företagen mångsidigare finansieringstjänster

Finnvera finansierar bra affärsidéer när företagets egna resurser eller säkerheter inte räcker till. Den finska staten deltar i täckningen av bolagets garanti- och kreditförluster vilket möjliggör ett större risktagande. Bolagets finansieringsalternativ är lån, garantier, kapitalinvesteringar och exportgarantier.

Finnvera har medverkat i finansieringen av cirka 28 000 kundföretag och finansieringsstocken uppgår till cirka 2,4 miljarder euro (cirka 22 miljarder kronor). Lånen utgör den största posten 1,4 miljarder euro. Därtill kommer borgen, exportborgen, garantier och aktiekapitalplaceringar. År 2005 var Finnveras andel av finansieringen av kundföretag 39 procent och under de senaste åren har bolaget deltagit i finansieringen av cirka tio procent av alla nya företag som grundats under ett år i Finland.

Bolaget har 415 personer anställda på 17 orter i Finland. Koncernens ekonomiska resultat var år 2006 34,5 miljoner euro. Förutom intäkter i finansieringsverksamheten har koncernen har olika källor av vad bolaget kallar provisionsintäkter på totalt 59,4 miljoner euro. I provisionsintäkterna ingår provisioner på 35,0 miljoner euro från moderbolagets exportgaranti- och specialborgensverksamhet, övriga borgensprovisioner på 16,2 miljoner euro, handläggningsavgifter för lån och borgensförbindelser på 5,0 miljoner euro samt övriga provisioner från koncernens finansieringsverksamhet på 3,2 miljoner euro.

De årliga räntestöden som staten och Europeiska regionala utvecklingsfonden har betalat till Finnvera under åren 2001-2005 har i medeltal varit 22 miljoner euro. Det har varit ersättningar för delar av förlusterna. Räntestöden sänker de kostnader som företagen betalar för den riskfinansiering som Finnvera erbjuder. Tack vare ersättningarna för kredit- och borgensförlusterna kan Finnvera ta större risker än finansiärer som är beroende av marknaden. Ersättningarna för kredit- och borgensförluster som staten har betalat har i medeltal varit ca 15 miljoner euro om året.

I egenskap av officiell exportgarantianstalt i Finland deltar Finnvera i de för OECD:s och EU:s bestämmelser om exportgaranti och exportkreditsverksamhet ansvariga samarbetsorganens verksamhet. ECA-statusen förpliktar Finnvera att följa internationella exportgarantivillkor och -bestämmelser. ECA ger också möjligheter till omfattande informationsutbyte och utvecklingsverksamhet.

Norge

Innovasjon Norge är ett statligt ägt aktiebolag. Det bildades år 2004 genom en sammanslagning av fyra statliga organisationer, Norges Turistråd (som var en stiftelse), Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) (som var ett aktiebolag med särskild lagstiftning), Norges Eksportråd (som var en stiftelse), samt Statens veiledningskontor for oppfinnere (SVO) (som var en myndighet). Innovasjon Norge ska främja lönsam näringslivsutveckling i landet och utnyttja olika regioners möjligheter till ett växande näringsliv. Ett viktigt syfte med omorganiseringen var att säkra att allt fler norska verksamheter arbetar medvetet med innovationer.

Bolaget ska bidra med bl.a. riskfinansiering, internationalisering, profiler- ing av norskt näringsliv i utlandet och Norge som resmål, kompetenspro- gram, teknologispriidning och rådgivning.

Innovasjon Norge har kontor i alla 20 fylker och i mer än 30 länder. Totalt arbetar cirka 700 personer i bolaget.

Innovasjon Norge har fem verksamhetsområden, finansiering, kompetensbyggande, nätverksbyggande, profilering och rådgivning. Inom finansiering erbjuder Innovasjon Norge lån, stipendier, bidrag från olika program, ägarkapital och garantier. Bolaget lämnar såväl lågrisklån med marknadsmässig ränta (bland annat när det gäller investeringar i byggnader och utrusningar inom jordbruk) som lån med hög risk där säkerheterna är mindre. Denna typ av lån har högre ränta.

Kompetensbyggande innebär olika typer av kurser, till exempel Exportskolan och Innovasjon Norges kurs för blivande styrelseledamöter. Företag som sedan behöver styrelseledamöter kan söka fram lämpliga kandidater på Innovasjon Norges hemsida.

Nätverksbyggande innebär att Innovasjon Norge ingår i nätverk eller att man skapar mötesplatser med ett särskilt syfte, till exempel för utvecklingen av resmål i Norge. Profilering innebär till exempel att Innovasjon Norge koordinerar näringslivsdelegationer som reser med statsministern med flera på utländska besök. Deltagande företag ska ha för avsikt att etablera sig i det aktuella landet eller börja exportera dit. Slutligen verksamhetsområdet rådgivning. Det är omfattande och innehåller allt från skraddarsydd internationell marknadsintroduktion till patentöversyn och rekrytering av medarbetare till kundföretagen.

Innovasjon Norge har cirka 704 miljoner norska kronor i driftsintäkter. Av dessa är 501 miljoner anslag över statsbudgeten och 203 miljoner är externa intäkter från affärsutveckling. Resultatet var cirka 85 miljoner norska kronor. Lånestocken var år 2005 13,3 miljoner norska kronor.

Danmark

Vækstfonden är ett statligt företag, etablerat och kontrollerat av danska ministeriet för Ekonomi och Näringsliv. Bolaget lyder under särskild lag och får anslag från staten. Vækstfonden kan också ta emot gåvor, enligt lagen. Företagets mål är att stärka utvecklingen och förnyelsen i dansk ekonomi genom att finansiera lovande projekt i små och medelstora företag, såväl nya som etablerade. Företaget ska finansiera projekt som andra tvekar att finansiera och företaget ska också arbeta med nätverk av aktörer.

Vækstfonden kan använda en eller flera av följande finansiella tjänster för att medfinansiera små och medelstora företag: bidrag, lån med olika återbetalningsvillkor, kapitaltillskott inklusive täckning av aktier, samt garantier. Statens lånegarantier övertogs av Vækstfonden år 1999 och bedrivs i särskild verksamhet, Vækstkaution. Vækstkaution beviljar garantier för förnyelse och utveckling, generations- och ägarskiften, start av ny verksam-

het och investeringar. Garantierna gäller lån mellan 75 000 och 5 miljoner danska kronor och täcker upp till 75 procent av kreditrisken. Garantierna får endast gå till lån som gäller nya aktiviteter och inte till drift eller täckande av annan skuld.

År 2001 började Vaekstfonden arbeta enligt en ny strategi. Sedan dess har företaget gjort investeringar och beviljat lån på helt kommersiella villkor. Detta gäller såväl kapitaltillskott i form av ägarkapital som lån. Medfinansiering till lån får inte bestå av mer än 45 procent av utvecklingskostnaderna. Räntan på sådana lån ska normalt motsvara marknadsräntan. Lånen med marknadsvillkor kan beviljas tillsammans med andra investerare. I anslutning till medfinansiering kan Vaekstfonden använda sig av kvalificerad och oberoende managementkonsulter.

Vaekstfonden får komma överens om att ta över eller driva projekt som har varit medfinansierat av annan aktör. Bolaget har också rätt att sälja rättigheterna vidare vid sådana övertaganden.

År 2006 hade Vaekstfonden en sammanlagd utlåning på cirka 395 miljoner danska kronor. Vaekstfonden är ett av Danmarks största riskkapitalbolag. Genom delägarskap i 14 bolag är Vaekstfonden indirekt ägare i 129 företag. Vaekstfonden äger också direkt aktier i 59 företag. Bolaget har 47 anställda på tre orter.

Bilaga 4 Kortfakta om dotterbolagen

Källa är årsredovisningar för år 2006 och Almi moderbolag år 2006. Avkastningen är över tre år, från januari 2004 till december 2006.

Lånestocken innehåller låne- och räntefordringar minskade med reserv för osäkra fordringar.

Resultatet i låneverksamheten är inklusive ersättning från Europeiska Investeringsfonden (EIF). EIF lämnar ersättning för täckning av vissa förluster i låneverksamheten.

Almi Blekinge

Antal anställda:	12
Delägare:	Landstinget Blekinge
Anslag moder:	3 547 tkr
Anslag region:	3 408 tkr
Övriga intäkter:	3 523 tkr
Lånestock:	59,5 mnkr
Resultat låneverksamhet:	2 546 mnkr
Avkastning:	1,55 procent

Almi Dalarna

Antal anställda:	11
Delägare:	Region Dalarna
Anslag moder:	4 163 tkr
Anslag region:	4 000 tkr
Övriga intäkter:	1 834 tkr
Lånestock:	184,3 mnkr
Resultat låneverksamhet:	6 322 tkr
Avkastning:	2,32 procent

Almi Gotland

Antal anställda:	13
Delägare:	Gotlands kommun
Anslag moder:	3 047 tkr
Anslag region:	2 928 tkr
Övriga intäkter:	6 874 tkr
Lånestock:	41,1 mnkr
Resultat låneverksamhet:	2 187 tkr
Avkastning:	4,75 procent

Almi Gävleborg

Antal anställda:	14
Delägare:	Landstinget Gävleborg
Anslag moder:	4 527 tkr
Anslag region:	4 350 tkr
Övriga intäkter:	4 873 tkr
Lånestock:	112,9 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 014 tkr
Avkastning:	4,29 procent

Almi Halland

Antal anställda:	8
Delägare:	Region Halland
Anslag moder:	4 212 tkr
Anslag region:	4 047 tkr
Övriga intäkter:	680 tkr
Lånestock:	122,6 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 928 tkr
Avkastning:	1,17 procent

Almi Jämtland

Antal anställda:	23
Delägare:	Jämtlands läns landsting
Anslag moder:	4 076 tkr
Anslag region:	3 918 tkr
Övriga intäkter:	16 852 tkr
Lånestock:	48 mnkr
Resultat låneverksamhet:	1 133 tkr
Avkastning:	2,6 procent

Almi Jönköping

Antal anställda:	21
Delägare:	Landstinget i Jönköpings län
Anslag moder:	7 296 tkr
Anslag region:	7 010 tkr
Övriga intäkter:	13 076 tkr
Lånestock:	123,2 mnkr
Resultat låneverksamhet:	5 883 tkr
Avkastning:	4,62 procent

Almi Kalmar

Antal anställda:	19
Delägare:	Landstinget i Kalmar län
Anslag moder:	4 252 tkr
Anslag region:	4 085 tkr
Övriga intäkter:	7 321 tkr
Lånestock:	65,4 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 278 tkr
Avkastning:	1,80 procent

Almi Kronoberg

Antal anställda:	17
Delägare:	Landstinget Kronoberg
Anslag moder:	4 715 tkr
Anslag region:	4 530 tkr
Övriga intäkter:	5 448 tkr
Lånestock:	51,2 mnkr
Resultat låneverksamhet:	5 062 tkr
Avkastning:	5,74 procent

Almi Norrbotten

Antal anställda:	14
Delägare:	Norrbottens läns landsting
Anslag moder:	5 500 tkr
Anslag region:	5 284 tkr
Övriga intäkter:	38 958 tkr 1)
Lånestock:	34,5 mnkr
Resultat låneverksamhet:	1 432 tkr
Avkastning:	1,88 procent

1) extraordinär intäkt på 29 000 tkr

Almi Skåne

Antal anställda:	23
Delägare:	Region Skåne
Anslag moder:	10 750 tkr
Anslag region:	10 400 tkr
Övriga intäkter:	5 999 tkr
Lånestock:	141,8 mnkr
Resultat låneverksamhet:	12 647 tkr
Avkastning:	4,37 procent

Almi Stockholm

Antal anställda:	36
Delägare:	Stockholms läns landsting
Anslag moder:	21 689 tkr
Anslag region:	20 838 tkr
Övriga intäkter:	4 104 tkr
Lånestock:	443,9 mnkr
Resultat låneverksamhet:	48 246 tkr
Avkastning:	6,68 procent

Almi Sörmland

Antal anställda:	11
Delägare:	Landstinget Sörmland
Anslag moder:	4 783 tkr
Anslag region:	4 595 tkr
Övriga intäkter:	2 840 tkr
Lånestock:	79,4 mnkr
Resultat låneverksamhet:	- 839 tkr
Avkastning:	-1,21 procent

Almi Uppsala

Antal anställda:	15
Delägare:	Regionförbundet Uppsala län
Anslag moder:	4 760 tkr
Anslag region:	4 573 tkr
Övriga intäkter:	3 282 tkr
Lånestock:	78 mnkr
Resultat låneverksamhet:	2 276 tkr
Avkastning:	2,9 procent

Almi Värmland

Antal anställda:	17
Delägare:	Region Värmland
Anslag moder:	4 917 tkr
Anslag region:	4 724 tkr
Övriga intäkter:	5 446 tkr
Lånestock:	85 mnkr
Resultat låneverksamhet:	2 500 tkr
Avkastning:	3,79 procent

Almi Väst

Antal anställda:	39
Delägare:	Västra Götalandsregionen 36,75 procent och Business Region Göteborg AB 12,25 procent
Anslag moder:	18 954 tkr
Anslag region:	17 490 tkr
Övriga intäkter:	9 646 tkr
Lånestock:	474 mnkr
Resultat låneverksamhet:	22 764 tkr
Avkastning:	3,32 procent

Almi Västerbotten

Antal anställda:	22
Delägare:	Landstinget i Västerbottens län
Anslag moder:	6 341 tkr
Anslag region:	6 093 tkr
Övriga intäkter:	12 964 tkr
Lånestock:	63,4 mnkr
Resultat låneverksamhet:	2 112 tkr
Avkastning:	1,76 procent

Almi Västernorrland

Antal anställda:	22
Delägare:	Västernorrlands läns landsting
Anslag moder:	5 080 tkr
Anslag region:	4 880 tkr
Övriga intäkter:	11 623 tkr
Lånestock:	143,8 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 808 tkr
Avkastning:	1,57 procent

Almi Västmanland

Antal anställda:	11
Delägare:	Västmanlands läns landsting
Anslag moder:	5 142 tkr
Anslag region:	4 940 tkr
Övriga intäkter:	3 970 tkr
Lånestock:	79,6 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 057 tkr
Avkastning:	5,66 procent

Almi Örebro

Antal anställda:	19
Delägare:	Landstinget i Örebro län
Anslag moder:	5 564 tkr
Anslag region:	5 346 tkr
Övriga intäkter:	6 769 tkr
Lånestock:	57,3 mnkr
Resultat låneverksamhet:	-2 305 tkr
Avkastning:	-5,54 procent

Almi Östergötland

Antal anställda:	25
Delägare:	Regionförbundet Östsam
Anslag moder:	7 297 tkr
Anslag region:	7 011 tkr
Övriga intäkter:	8 618 tkr
Lånestock:	110,5 mnkr
Resultat låneverksamhet:	3 667 tkr
Avkastning:	1,24 procent

Bilaga 5 Tabeller till kapitel 2

Tabell 1: Utlåning per affärsområde under år 2006

Affärsområde	Nyutlåning, antal	Nyutlåning, mnkr	Lånestock, antal	Nyutlåning, mnkr
Innovation	301	51	1691	418
Nya företag	1903	632	7466	1425
Etablerade företag	847	510	3542	1350
Totalt	3051	1193	12699	3193

Tabell 2: Årlig tilldelning av driftsanslag från staten och moderbolaget

Moderbolaget (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Anslag från staten	55	55	55	54	60
Anslag till dotterbolag	141	145	148	151	151
Skillnad	-86	-90	-93	-97	-91
Årets resultat	32	-16	-49	-53	-130

Tabell 3: Almi-koncernens resultat

Koncernen (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Nettoomsättning ^o	611	501	526	534	486
Resultat efter finansiella poster	93	-23	-37	-62	-114
Balansomslutning	4668	4614	4647	4668	4748

Tabell 4: Ekonomiskt resultat i moderbolaget

Moderbolaget (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Nettoomsättning ¹¹	274	211	216	186	117
Resultat efter finansiella poster	32	-16	-49	-53	-130
Balansomslutning	4208	4182	4244	4215	4293

Tabell 5: Finansieringsverksamhetens utveckling

Moderbolaget (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Utlåning brutto ¹²	3179	3058	3026	2508	2510
Utlåning netto ¹³	2417	2266	2195	2039	2002
Utlåning netto i % av lånefond	69,4	65,1	63,0	58,6	57,5
Nyutlåning	1194	1182	1083	928	918
Avkastning i %	6,00	3,00	1,49	1,43	1,36

Tabell 6: Koncernens kostnadsutveckling

Koncernen (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Rörelsens kostnader	518	524	563	596	600
Därav personal- kostnader	306	305	314	341	331
Medelantal anställda	432	448	454	501	512

Tabell 7: Placeringstillgångarnas utveckling

Moderbolaget (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Placeringstillgångar	1678	1746	1862	1968	2005
Placeringstillgångar i procent av eget kapital	42,1	44,2	47,0	49,0	49,3

Tabell 8: Avkastning på kapitalförvaltningen i procent

Koncernen (belopp i mnkr)	2006	2005	2004	2003	2002
Avkastning i %	4,77	4,60	3,44	4,18	i.u.

Bilaga 6 Förordning (1994:1100) om statlig finansiering genom ALMI Företagspartner AB och dess dotterbolag

Utfärdad: 1994-06-16

Ändring införd: t.o.m. SFS 2007:84

Omtryck: SFS 2003:4

Inledande bestämmelser

1 § ALMI Företagspartner AB (moderbolaget) och dess dotterbolag (dotterbolagen) får, i enlighet med lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag, inom sina verksamhetsområden på företagsekonomiska grunder besluta om finansiering enligt denna förordning för att främja etablering och utveckling av små och medelstora företag.

För sådant stöd som Verket för näringslivsutveckling beviljat enligt förordningen (1995:1254) om statligt stöd till teknisk forskning, industriellt utvecklingsarbete och uppfinnarverksamhet, men där lånefordran överförs till moderbolaget eller något av dotterbolagen, skall denna förordning gälla i tillämpliga delar. Förordning (2005:667).

2 § Finansieringen skall bedrivas inom de ramar som anges av moderbolaget och med medel som ägs av detta bolag. Förordning (2005:667).

3 § Har upphävts genom förordning (1995:759).

4 § Med små och medelstora företag avses i denna förordning fristående företag och företag som tillsammans med partnerföretag eller anknutna företag

1. har färre än 250 anställda, och

2. antingen har en årsomsättning som motsvarar högst 50 miljoner euro eller en balansslutning som motsvarar högst 43 miljoner euro per år.

Förordning (2004:1234).

4 a § Med partnerföretag avses företag som är förbundna med varandra genom att ett företag ensamt eller tillsammans med ett eller flera anknutna företag innehar minst 25 procent av kapitalet eller rösterna i ett annat företag.

Under förutsättning att investerarna inte enskilt eller tillsammans är anknutna företag till det berörda företaget gäller detta dock inte sådana företag som ägs av

1. offentliga investeringsbolag eller riskkapitalbolag,
 2. fysiska personer eller grupper av fysiska personer som regelbundet ägnar sig åt riskkapitalinvesteringar och som investerar kapital i icke börsnoterade företag, förutsatt att deras sammanlagda investering i ett och samma företag inte överstiger ett belopp som motsvarar 1 250 000 euro,
 3. universitet och forskningscenter utan vinstsyfte, eller
 4. institutionella investerare, inklusive regionala utvecklingsfonder.
- Förordning (2004:1234).

4 b § Med anknutna företag avses företag där

1. ett företag innehar en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i ett annat företag,
2. ett företag har rätt att utse eller entlediga en majoritet av ledamöterna i ett annat företags styrelse, ledning eller tillsynsorgan,
3. ett företag har rätt att utöva ett bestämmande inflytande över ett annat företag enligt ett avtal som är slutet med detta eller enligt en bestämmelse i det företags stadgar, eller
4. ett företag som är aktieägare eller delägare i ett annat företag till följd av en överenskommelse med andra aktieägare eller delägare i företaget ensamt förfogar över en majoritet av rösterna för aktierna eller andelarna i det företaget.

Detsamma gäller företag som upprätthåller de förbindelser som avses i första stycket 1-4 med ett annat företag genom

- a) ett eller flera andra företag,
- b) de investerare som avses i 4 a § andra stycket, eller
- c) en fysisk person eller en grupp av fysiska personer i samverkan, om företagen helt eller delvis bedriver sin verksamhet på samma eller angränsande marknader. Förordning (2004:1234).

4 c § Företag vars kapital eller röstandel till minst 25 procent direkt eller indirekt kontrolleras av ett eller flera offentliga organ, individuellt eller gemensamt, anses som små och medelstora företag enligt 4 § endast om de kontrolleras av offentliga organ som anges i 4 a § andra stycket 1, 3 eller 4. Förordning (2004:1234).

5 § De regionala utvecklingsbolagen skall i sin finansieringsverksamhet söka samverka med andra organ på kreditmarknaden för att uppnå effektiva finansieringslösningar och begränsa den egna insatsen och risknivån.

Finansieringsformer

6 § Finansieringsformer är

1. lån,
2. garanti för lån eller räkningskredit (kreditgaranti),
3. garanti för bankgaranti,
4. utvecklingskapital,
5. nyföretagarlån,
6. företagarlån,
7. designbidrag.

Finansieringsformerna 1-4 och 7 skall användas främst för att främja utvecklingen av befintliga företag. Finansieringsformen 5 skall användas för att främja etableringen av nya företag. Finansieringsformen 6 kan användas för att främja såväl etableringen av nya företag som för att främja utvecklingen av befintliga företag. Förordning (2005:667).

Allmänna villkor för finansiering

7 § Finansieringsformerna under 6 § första stycket 1-4, 6 och 7 får kombineras inbördes och samtliga finansieringsformer får kombineras med andra former av statlig finansiering, dock med de begränsningar som anges nedan i 9, 9 a, 25, 27, 31 b och 31 f §§. När stödnivån skall bestämmas skall hänsyn även tas till annat finansieringsstöd som lämnats för samma ändamål. Det sammanlagda stödet får inte överstiga den nedan angivna stödnivån.

Den som ansöker om finansiering skall i samband med ansökningen upplysa om annat finansieringsstöd som har sökts eller erhållits för samma ändamål. Förordning (2003:4).

8 § Finansiering skall avse företag som har eller bedöms kunna få tillfredsställande lönsamhet. De regionala utvecklingsbolagen får inte medverka i finansiering som kan ske på den allmänna kreditmarknaden under normala marknadsmässiga villkor. Förordning (2003:4).

9 § Finansieringsformerna under 6 § första stycket 1-3 och 5-7 lämnas som stöd inom ramen för kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag.

Stödnivån för finansieringen enligt första stycket får inte överstiga 15 procent av de kostnader som avser investeringar i mark, byggnader, maskiner och utrustning eller om det är fråga om immateriella investeringar 15 procent av kostnaderna för förvärv av teknologi. Om stödet lämnas till ett företag med 50 eller fler anställda och som antingen har en årlig omsättning som överstiger 7 miljoner euro, eller en balansslutning som överstiger 5 miljoner euro, får stödnivån uppgå till högst 7,5 procent av den stödberättigande kostnaden.

Om de totala stödberättigande kostnaderna för ett enskilt projekt är minst 25 miljoner euro eller om det totala stödbeloppet brutto är minst 15 miljoner euro får inte lånet beviljas utan att Europeiska gemenskapernas kommission först godkänt stödet. Förordning (2003:4).

9 a § Finansieringsformerna under 6 § första stycket 1-3 och 5-7 får, om det bedöms lämpligt, lämnas som ett stöd av mindre betydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse och får endast lämnas med de begränsningar som följer av 18-20 §§ förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet.

Vid bedömningen av om stöd kan lämnas, skall hänsyn tas till andra former av stöd av mindre betydelse som kan ha lämnats. Det sammanlagda stöd som lämnas till ett företag under en följd av tre år och som inte omfattas av en stödordning som godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission får inte överskrida 100 000 euro.

När ett stöd av mindre betydelse lämnas skall stödmottagaren även upplysas om hur stor del av beviljat belopp som utgör ett faktiskt stöd. Förordning (2003:4).

9 b § Finansiering enligt 6 § första stycket 1-3 och 5-6 får i stället för att lämnas enligt 9 § första stycket eller 9 a § lämnas på marknadsmässiga villkor, om

1. finansieringen avser verksamheter i samband med produktion, bearbetning eller marknadsföring av de produkter som förtecknas i bilaga 1 till EG-fördraget, eller
2. omständigheterna i det enskilda fallet gör att det är mer lämpligt.

För att bedömas som marknadsmässig finansiering skall utlåningsräntan alltid ligga minst 400 räntepunkter över den av kommissionen fastställda referensräntan. Förordning (2003:4).

9 c § Finansiering i form av utvecklingskapital får lämnas som stöd antingen enligt 9 § eller som stöd inom ramen för kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpning av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd till utbildning.

Det gäller dock inte åtgärder enligt 23 § första stycket 1. Förordning (2003:4).

10 § För finansieringen gäller de särskilda villkor som anges för varje finansieringsform. Beslut om finansiering skall dessutom förenas med de ytterligare villkor om användning av medlen, insyn och annat som utvecklingsbolaget behöver för att delta i finansieringen.

Särskilda bestämmelser för lån

11 § På lån skall företaget betala ränta efter en räntesats som bestäms med beaktande av det allmänna ränteläget, risknivån och övriga förutsättningar i varje särskilt fall.

Om det bedöms lämpligt med hänsyn till företagets förutsättningar får räntesatsen bestämmas till olika nivåer under skilda delar av lånets löptid eller räntans storlek göras beroende av företagets vinst.

12 § Lån skall betalas tillbaka inom en tid som inte får vara längre än som behövs med hänsyn till syftet med lånet.

13 § För lån skall det ställas den säkerhet som kan fordras med hänsyn till låntagarens ekonomiska ställning, behov av rimlig ekonomisk rörelsefrihet och andra omständigheter.

Om det finns särskilda skäl får lån lämnas utan säkerhet eller ges sämre förmånsrätt än andra borgenärens fordringar.

Särskilda bestämmelser för garanti för lån eller räkningskredit (kreditgaranti)

14 § Kreditgaranti får lämnas för lån eller räkningskredit i svensk eller utländsk valuta i kreditinrättning som godtas av det bolag som beslutar om finansieringen. Förordning (2005:667).

15 § För varje kreditgaranti skall långivaren betala en årlig avgift till moderbolaget. Avgiften fastställs av dotterbolaget i samband med beslutet om kreditgaranti. Den skall uppgå till minst en procent av utestående belopp. Förordning (2005:667).

16 § Kreditgaranti får lämnas endast om det för lånet eller räkningskrediten ställs säkerhet i samma omfattning som krävs för lån enligt 13 §. Säkerheten för lånet eller räkningskrediten skall gälla även garantin. Förordning (2005:667).

17 § Kreditgaranti får lämnas endast om förbindelsen för lånet eller räkningskrediten innehåller villkor att den kan sägas upp till omedelbar återbetalning, om sådan omständighet finns beträffande garantin som utgör grund för omedelbar uppsägning av lån enligt 32 §. Förordning (2005:667).

18 § Den kreditinrättning som har lämnat lånet eller räkningskrediten skall beakta det garantigivande bolagets intresse och utan dröjsmål underrätta detta om varje förhållande som kan utgöra anledning till uppsägning av lånet eller räkningskrediten, eller annars medföra risk för att garantin måste infrias. Förordning (2005:667).

19 § Om kreditinrättningen inte efter uppmaning från det garantigivande bolaget genast säger upp lånet, upphör lånegarantin att gälla tre månader efter det att kreditinrättningen tog emot uppmaningen. Garantin upphör att gälla efter samma tid om kreditinrättningen efter uppmaning inte vidtar begärda åtgärder för att driva in lånet eller räkningskrediten. Förordning (2005:667).

20 § Ett beslut om kreditgaranti upphör att gälla, om ingen låneförbindelse eller räkningskredit har tecknats inom tre månader från dagen för beslutet. Det garantigivande bolaget kan medge att denna tid förlängs. Förordning (2005:667).

Särskilda bestämmelser för garanti för bankgaranti

21 § Garanti får lämnas för bankgaranti för en ekonomisk förpliktelse hos ett företag. Bankgarantin skall vara begränsad till ett visst belopp. Förordning (2003:4).

22 § För garanti för bankgaranti tillämpas i övrigt vad som gäller för lånegaranti enligt 15-20 §§.

Därvid skall vad som sägs om lånegaranti avse garanti för bankgaranti, lån avse bankgaranti och långivare avse den kreditinrättning som lämnat bankgarantin.

Särskilda bestämmelser för utvecklingskapital

23 § Utvecklingskapital lämnas som villkorligt lån eller medelstillskott. Finansiering med utvecklingskapital får ske för

1. utvecklande av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade produkter och tjänster, eller
2. utbildning av företagets ledning och övrig personal i sådant som ekonomi, ny teknologi, miljö och skydd av immateriella rättigheter.

Utveckling enligt första stycket 1 skall för att berättiga till finansiering vara utveckling före det konkurrensutsatta stadiet och avse överföring av industriella forskningsresultat till en metod, ett utkast eller en skiss till nya, ändrade eller förbättrade varor, processer eller tjänster fram till skapandet av första prototypen som dock inte skall kunna användas i kommersiella syften.

Utbildningen under första stycket 2 skall för att berättiga till finansiering ge färdigheter som i stor utsträckning går att överföra till andra företag eller andra arbetsområden. Förordning (2003:4).

23 a § Utvecklingskapital enligt 23 § 1 får endast bekosta

1. personalkostnader, beräknade som summan av det totala belopp som behövs för att genomföra projektet,
2. övriga driftkostnader såsom materialkostnader och lager, beräknade som summan av det totala belopp som behövs för att genomföra projektet,
3. instrument, utrustning, mark och byggnader, i den omfattning som tillgångarna utnyttjas uteslutande för projektet,
4. kostnader för konsulter och liknande tjänster såsom inköpta forskningstjänster, teknisk kunskap och patent, samt
5. övriga omkostnader som uppstår till följd av projektet.

Förordning (2003:4).

23 b § Utvecklingskapital enligt 23 § 2 får endast avse

1. lönekostnader för lärare,
2. resekostnader för lärare och deltagare,
3. andra löpande kostnader, såsom för material och utrustning,
4. kostnader för rådgivning och vägledning som har samband med utbildningen,
5. avskrivningar för instrument och utrustning i förhållande till deras användning i utbildningsprojektet,
6. lönekostnader för deltagarna i utbildningsprojektet, dock
 - högst det sammanlagda beloppet av de kostnader som avses under 1-4, och
 - endast för de timmar då deltagarna deltar i utbildning som är skild från arbetsgivarens ordinarie verksamhet. Förordning (2003:4).

24 § Ett villkorligt lån skall betalas tillbaka inom en tid som inte får vara längre än som behövs med hänsyn till syftet med lånet. Återbetalnings-skyldigheten för ett villkorligt lån kan efterskänkas helt eller delvis om låntagaren visar att förutsättningar uppenbarligen saknas för att utnyttja projektets resultat lönsamt.

Medelstillskott ges med förbehåll att mottagaren förbinder sig att betala ersättning till moderbolaget som engångsbelopp eller som royalty eller annan löpande avgift. Ersättningen skall sammanlagt uppgå till lägst det erhållna medelstillskottet jämte marknadsmässig ränta. De närmare villkoren bestäms med beaktande av riskerna med projektet och det beräknade ekonomiska utfallet. Förordning (1995:759).

25 § Finansiering med utvecklingskapital får ske med högst 50 procent av den beräknade kostnaden för projektet. Säkerhet behöver normalt inte ställas. Förordning (2003:4).

Särskilda bestämmelser för nyföretagarlån

26 § Nyföretagarlån får lämnas endast i samband med att en företagare påbörjar sin verksamhet.

27 § Lån får lämnas med högst en miljon kronor. Lånet får täcka högst 30 procent av det beräknade finansieringsbehovet och lämnas under förutsättning dels att nyföretagaren själv svarar för minst 10 procent med egna medel, dels att annan finansiär som utvecklingsbolaget godkänner svarar för den resterande finansieringen.

Om det finns synnerliga skäl får lån lämnas för att täcka mer än 30 procent av det beräknade finansieringsbehovet.

28 § Om det finns särskilda skäl får en låntagare, som har behov av ytterligare finansiering, beviljas ytterligare ett nyföretagarlån (kompletteringslån), om ansökan kommer in inom tre år efter det att det första lånet beviljades. För ett sådant lån gäller samma förutsättningar som för det ursprungliga lånet.

29 § Om det inte finns särskilda skäl skall lånet vara amorteringsfritt under den första tredjedelen av lånets löptid. Förordning (1995:759).

30 § Under de första två åren kan lånet löpa utan ränta. Som villkor för lånet skall gälla att en låntagare som betalar tillbaka lånet i snabbare takt än som överenskommit skall betala ersättning för de uteblivna ränteintäkterna. Förordning (2003:4).

31 § Endast om det finns särskilda skäl behöver säkerhet ställas.

Särskilda bestämmelser för företagarlån

31 a § Företagarlån får lämnas till den som startar eller driver mindre företag.

Vid handläggningen av lånen skall särskild prioritet ges till kvinnor och ungdomar. Förordning (2003:4).

31 b § /Upphör att gälla U:2007-04-15/

Företagarlån får lämnas med högst 250 000 kr.

Om lånet överstiger 50 000 kr får det täcka högst 50 procent av det beräknade finansieringsbehovet och lämnas under förutsättning att sökanden styrker att den resterande finansieringen är tryggad. Förordning (2003:4).

31 b § /Träder i kraft I:2007-04-15/

Företagarlån får lämnas med högst 250 000 kr.

Om lånet överstiger 100 000 kr får det täcka högst 50 procent av det beräknade finansieringsbehovet och lämnas under förutsättning att sökanden styrker att den resterande finansieringen är tryggad. Förordning (2007:84).

31 c § Företagarlån får ha en löptid på högst tio år.

Lånet får vara amorteringsfritt under en tid som motsvarar högst en tredjedel av den totala lånetiden. Förordning (2003:4).

31 d § Under högst två år kan företagarlånet löpa utan ränta. Förordning (2003:4).

31 e § Har upphävts genom förordning (2003:4).

Särskilda bestämmelser för designbidrag

31 f § Designbidrag kan lämnas för att finansiera en konsultinsats som görs för att förbättra produkternas utformning i ett företag eller en annan insats på designområdet. Bidrag får lämnas med högst 25 000 kr per projekt och endast till företag som inte tidigare anlitat designkonsult. Bidraget får täcka högst hälften av kostnaden för åtgärden. Förordning (2003:4).

31 g § Har upphävts genom förordning (2003:4).

Uppsägning av lån m.m.

32 § Lån, villkorliga lån, nyföretagarlån och företagarlån får sägas upp till omedelbar betalning, om

1. finansieringen har beviljats på grund av oriktig eller ofullständig uppgift av sökanden,
2. mottagaren på ett allvarligt sätt bryter mot villkor som gäller för finansieringen, eller
3. annat sådant förhållande inträffar som innebär att mottagaren med hänsyn till syftet med finansieringen inte längre bör få ha kvar denna. Förordning (2003:4).

33 § Vid förhållande som avses i 32 § 1 eller 2 får medelstillskott eller avskrivet lånebelopp krävas tillbaka inom tio år från det medelstillskottet eller lånebeloppet betalades ut.

34 § I fråga om stödåtgärder som strider mot artikel 87 i Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen finns bestämmelser om upphävande och ändring av en sådan stödåtgärd samt om återkrav av stöd i 21 § förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet. Förordning (2003:4).

35 § Vad som sägs om upplysningsskyldighet för statliga myndigheter i 22 § förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet skall också gälla för regionala utvecklingsbolag. Föreskrifter av Verket för näringslivsutveckling enligt 23 § samma förordning om sådan upplysningsskyldighet får även omfatta regionala utvecklingsbolag. Förordning (2000:1182).

Övriga frågor

36 § I ärenden enligt denna förordning tillämpas följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223):

- 11 och 12 §§ om jäv,
- 16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter, och
- 21 § om underrättelse av beslut. Förordning (2005:667).

37 § Beslut i ärenden enligt denna förordning får inte överklagas. Förordning (2005:667).

Bilaga 7 Aktuella låneformer inom Almi

Avbetalningskontrakt

Kredittid

Återbetalningstiden ska stå i proportion till maskinens ekonomiska livslängd och värdeminskningstakt.

Ränta och amortering

Räntan är rörlig och ska lägst uppgå till Almis basränta plus tre procentenheter. Den kan även vara lägre i början och högre i slutet för att underlätta investeringen i inledningsskedet. Den totala räntan i kronor räknat ska dock bli lika mycket som om enhetlig ränta tillämpats för hela löptiden.

Säkerheter

- Kontraktet och ägarförbehållet med återtaganderätten utgör säkerheter för finansieringen
- Eventuellt kan säkerheten i objektet kompletteras med en generell säkerhet i panthypotek, företagshypotek och/eller personlig borgen.

Förtidsinlösen

Lånet kan lösas i förtid mot en kompensationsränta som motsvarar Almis basränta plus fyra procentenheter från utbetalningsdagen till inlösendagen, med avdrag för inbetald ränta.

Företagarlån

Generella villkor

Följande regler gäller för Företagarlånet:

- Företaget ska bedömas ge en tillfredsställande lönsamhet, och att företagsägaren ska ha möjlighet att ta ut en marknadsmässig lön.
- Vid handläggningen av lånen ska särskild prioritet ges till kvinnor och ungdomar.
- Lånet kan kombineras med bidrag till arbetslösa som startar egen näringsverksamhet.
- Om lånet överstiger 50 000 kronor får det täcka högst 50 procent av kapitalbehovet, om det understiger 50 000 kronor får det överstiga 50 procent av kapitalbehovet.
- Almis beslut om lån gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan kreditbeslutets giltighetsdatum förlängas upp till sex månader. Om sista datum för kreditbeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i kreditbeslutet.

Belopp

Företagarlånet kan beviljas på belopp upp till 250 000 kronor.

Kredittid

Lånet kan beviljas på upp till sex års löptid. Om lånet lämnas till investering i ny-, om- eller tillbyggnad av fastigheter, får lånet beviljas på upp till tio års löptid.

Ränta och amortering

- Lånet ska löpa med minst Almis basränta under det första året, därefter ska räntan vara högre än normal bankränta.
- Ränteberäkning sker från och med utbetalningsdagen till och med lösendagen.
- Lämnas lånet till ett befintligt företag bör full ränta tas ut från första dagen.
- Företagarlånet kan vara amorteringsfritt i högst två år.

Säkerhet

Samtliga säkerheter ska normalt tas som Generella säkerheter.

Minilån

Syftet med Minilånet är att underlätta och stimulera etablering av nya företag och att utveckla befintliga företag som har svårighet att få sitt kapitalbehov täckt på den ordinarie kapitalmarknaden och endast behöver en mindre lånesumma. Denna svårighet kan till exempel bero på att den sökande har lågt kapitalbehov som normalt inte är lönsamt för bankerna att administrera, bevilja och följa upp.

Generella villkor

Följande regler gäller för Minilånet:

- Företaget ska bedömas ge en varaktig lönsamhet, och företagsägaren ska ha möjlighet att ta ut en marknadsmässig lön.
- Vid handläggningen av lånen ska särskild prioritet ges till kvinnor, ungdomar och invandrare.
- Lånet kan kombineras med bidrag till arbetslösa som startar egen näringsverksamhet.
- Lånet kan täcka mer än 50 procent av kapitalbehovet.
- Almis beslut om lån gäller i tre månader. Förlängning kan inte beviljas.
- Minilånet har fastställda villkor som inte kan ändras.

Belopp

Minilånet kan beviljas på belopp upp till 100 000 kronor.

Kredittid

Lånet beviljas med 48 månaders löptid.

Ränta och amortering

- Lånet löper med Almi basränta under det första året, därefter är räntan Almi basränta plus fyra procentenheter.
- Ränteberäkning sker från och med utbetalningsdagen till och med lösendagen.
- Minilånet är amorteringsfritt i sex månader.
- Lånet aviseras kvartalsvis.

Successiv utbetalning

Lånet kan utbetalas i flera rater enligt överenskommelse mellan företaget och Almi-bolaget.

Säkerhet

Lånet lämnas alltid utan säkerhet och borgen.

Garanti för bankgaranti

Syftet med en garanti för en bankgaranti är att hjälpa företag som behöver en kompletterande garanti när de egna säkerheterna inte räcker för en bankgaranti. Det kan röra sig om:

- förskottsgaranti
- betalningsgaranti
- fullgörandegaranti

Generella villkor

Följande villkor gäller:

- Garantin kan avse hela eller delar av garantibeloppet.
- Förlust under garantin kan maximalt täcka 50 procent av det garanterade beloppet.
- Garantin ska inte konkurrera med utan komplettera andra finansiärens lån eller garantier.
- Garantin omfattas inte av EIF-garantin.
- Garantin ska normalt utformas som en enkel borgen.
- Garantin ska vara tidsbegränsad. Sista dag för krav anges automatiskt i LånAd till en månad efter garantins sista giltighetsdag.
- Garantivavgiften anpassas efter risken i ärendet, men är minst en procent av garantibeloppet.
- Vid uppläggning av garanti måste uppläggningsavgiften och eventuell juridisk granskningsavgift läggas in manuellt.
- Almis beslut om garanti gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan garantibeslutets giltighetsdatum förlängas upp till sex månader. Om sista datum för garantibeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i garantibeslutet.
- Innan Almi lämnar ut den underskrivna garantiförbindelsen till förmånstagaren ska kunden ha lämnat en underskriven motförbindelse.
- Övriga lånevillkor bestäms av banken.

Belopp

Almis garantiåtaganden begränsas till belopp i svenska kronor, inklusive räntor och kostnader.

Garantitid

Garantitiden är högst sex år.

Säkerhet

Följande säkerhetsregler gäller för garantier:

- Almi ska inte ta över ansvaret för bankens pantsättningar, utan säkerheterna ska förvaras hos banken och vara separat pantsatt för den aktuella krediten. Detta innebär att generalklausulen på bankens skuldebrev ska strykas om sådan finns.
- I den garanti som Almi skickar till banken ska anges vilka säkerheter som banken ska ha för den aktuella krediten för att vår garanti ska gälla.
- Som säkerhet ska kunden lämna en undertecknad motförbindelse (borgen), som utfärdas av Almi. Ytterligare säkerheter tas normalt inte ut. En motförbindelse för en garanti är en så kallad underborgen. En motförbindelse innebär att Almis kund tar på sig betalningsansvaret för de belopp Almi kan komma att få betala till en bank eller annan rådgivare (borgenär).

Projektfinansiering med royaltysterbetalning

Projektfinansieringen med royaltysterbetalning ska användas till ett avgränsat projekt för ny produktutveckling, ny eller förbättrad teknik, nya eller förbättrade produkter och tjänster, konsultinsatser eller utbildning i till exempel ekonomi, ny teknik, miljö eller skydd av immateriella rättigheter. Finansieringen får inte användas till normala driftskostnader, marknadsföring eller exportåtgärder.

Generella villkor

- Kredittagarens verksamhet ska ha eller förväntas få en acceptabel ekonomisk ställning samt kapacitet nog att genomföra projekt, även vid förseningar.
- Utvecklingskapital lämnas som villkorligt lån med begränsningar och möjligheter enligt nedan:
 - Det är tillåtet med finansiering av utbildning av företagets ledning och övrig personal i sådant som ekonomi, ny teknologi, miljö och skydd av immateriella rättigheter.
 - Det är tillåtet med finansiering av personalkostnader, övriga drift- och omkostnader, inköp av konsulter och liknande tjänster för utvecklande av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade produkter och tjänster.
- Almis beslut om lån gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan kreditbeslutets giltighetsdatum förlängas i upp till sex månader. Om sista datum för kreditbeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i kreditbeslutet.
- Projektfinansieringen får sträcka sig fram till kostnader för skapandet av en prototyp som dock inte ska kunna användas i kommersiella syften.
- Vid projektfinansiering med royaltysterbetaling ska företagets revisor skriftligen intyga att projektet är skilt från övrig verksamhet och särredovisas. I beslutsdokumentet infogas som ett särskilt villkor för utbetalningen.

Återbetalning och avkastning

- Återbetalning sker i form av royalty beräknad på den omsättning som är hänförlig till det projekt som avses med finansieringen. Royalty kan även utgå som ett beräknat belopp per försold enhet. Det är viktigt att royaltyn inte beräknas på företagets totalomsättning som sådan.
- Kalkylräntan vid beräkning av royalty ska som lägst vara Almis basränta plus tio procentenheter.
- Ändring av royaltyvillkor och återbetalning är förbjudna.

Belopp

Normalt bör projektkostnaden inte understiga 200 000 kronor.

Säkerhet

Kredittagaren ska normalt ge säkerhet genom pantsättning av patent, patentansökan, mönsterskydd eller varumärke. Säkerheterna gäller då för upplupen royaltyfordran.

Förtidsinlösen

Avtalet ska normalt inte kunna lösas i förtid.

Fordran

En royaltyfordran är inte en lånefordran utan en uppskattning av framtida inbetalningar.

Projektlån med kapitaliserad ränta

Projektlånet ska användas för ny produktutveckling, ny teknik, tjänster, konsultinsatser eller utbildning i till exempel ekonomi, ny teknik, miljö eller skydd av immateriella rättigheter. Lånet får inte användas för finansiering av normala driftskostnader, marknadsföring eller exportsatsningar.

Generella villkor

- Kredittagarens verksamhet ska ha eller förväntas få en acceptabel ekonomisk ställning samt kapacitet nog att genomföra projektet, även vid förseningar.
- Projektfinansieringen får sträcka sig fram till marknadsintroduktion.

Utvecklingskapital lämnas som villkorligt lån med begränsningar och möjligheter enligt nedan:

- Utveckling av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade tjänster, fram till marknadsintroduktion.
- Lån till utbildning av företagets ledning och övrig personal i sådant som ekonomi, ny teknologi, miljö och skydd av immateriella rättigheter.
- Lån till personalkostnader, övriga drift- och omkostnader, inköp av konsulter och liknande tjänster för utvecklande av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade produkter och tjänster.

Om projektet misslyckas och avbryts ska Almi kunna pröva om lånet ska skrivas av helt eller delvis (så kallad frivillig eftergift).

Almis beslut om lån gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan kreditbeslutets giltighetsdatum förlängas upp till sex månader. Om sista datum för kreditbeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i kreditbeslutet.

Generella rekommendationer

Projektlån kan användas för produktutveckling i tidiga skeden. Vid projektfinansiering bör en revisor skriftligen intyga att projektet är skilt från övrig verksamhet och särredovisas.

Belopp

Projektlån bör normalt inte understiga 200 000 kronor.

Kredittid

Lånet beviljas för upp till sju år.

Ränta och amorteringar

- Räntan är rörlig och ska lägst vara Almis basränta plus sex procentenheter. Räntan ska under en viss tid kapitaliseras, det vill säga läggas till kapitalet.
- Lånet kan vara amorteringsfritt i upp till två år. Därefter amorteras lånet i högst fem år. Om projektet försenas kan ytterligare amorteringsfrihet beviljas.
- Återbetalningen kan också baseras på nettofakturerings (omsättning utan moms med avdrag för fraktkostnader och fraktförsäkringar).

Säkerhet

Någon säkerhet krävs normalt inte för projektlån, men det kan ibland vara lämpligt att pantsätta patent, varumärke eller mönsterskydd som säkerhet om någon betalning förfaller.

Förtidsinlösen

Om lånet ska kunna lösas i förtid ska priset, eller en beräkningsmetod för att fastställa priset, vara fastställt redan när lånen betalas ut.

Tillväxtlån

Generella villkor

Följande villkor gäller samtliga tillväxtlån:

- Kredittagarens behov av eventuell kompletterande kompetens ska bedömas och säkerställas.
- Almi beslut om lån gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan kreditbeslutets giltighetsdatum förlängas i upp till sex månader. Om sista datum för kreditbeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i kreditbeslutet.

Generella rekommendationer

Följande rekommendationer gäller samtliga tillväxtlån:

- Almi kan avtala med kreditkunden om löpande insyn i eller information om företagets utveckling samt om möjligheten att påverka principiellt viktiga beslut vid större eller riskfyllda engagemang.
- Om det finns särskilda skäl får tillväxtlån lämnas utan säkerhet eller med sämre förmånsrätt än andra borgenärsfordringar så kallat efterställt lån, det vill säga villkorlig eftergift. Detta gäller dock inte om bolaget har starka ägare.

Belopp

Tillväxtlånet bör inte vara lägre än 200 000 kronor, och det får täcka högst 50 procent av det kapital företaget behöver för att genomföra expansionen.

Kredittid

Kredittiden löptid är högst sex år. Om lånet lämnas till investering i ny, om- eller tillbyggnad av fastigheter, får lånet beviljas på upp till tio års löptid.

Ränta och amortering

Räntan ska minst motsvara Almis basränta plus tre procentenheter. Den kan vara vinstberoende eller omfördelad:

- Ränteberäkning sker från och med utbetalningsdagen till och med lösendagen.
- En vinstberoende ränta är rörlig och baseras på kredittagarens resultat före skatt, under en i förväg bestämd period.
- En omfördelad ränta är låg i början av kredittidens löptid och högre mot slutet. Det totala räntebeloppet i kronor blir dock detsamma som vid en lika stor ränta under hela löptiden.
- Ränteomfördelning kan kompletteras med amorteringsfrihet i början. På så vis kan företagets betalningar av ränta och amorteringar skräddarsys efter det förväntade kassaflödet.
- Om kreditrisken sjunker under lånets löptid, kan räntan i detta skede sänkas under Almis basränta plus tre procentenheter.
- Amorteringen ska fastställas med hänsyn till företagets avskrivningstid på investeringen samt företagets återbetalningsförmåga.

Säkerhet

Samtliga säkerheter ska normalt tas som Generella säkerheter.

- Kredittagaren ska normalt ge säkerhet genom pantbrev, företagshypotek, överhypotek och en begränsad ägarborgen.
- Om bolaget ingår i en koncern ska moderbolaget teckna en obegränsad borgen. Anledningen är att det är så väldigt lätt att flytta verksamhet och tillgångar till moderbolaget, varvid vår säkerhet blir utan värde. Om moderbolaget äger mindre än 91 procent av aktiekapitalet i dotterbolaget så kan borgensbeloppet för krediten fastställas i relation till ägarandelen av dotterbolaget.
- Om moderbolaget är ett s.k. holdingbolag kan man dessutom som säkerhet ta ut borgen av ägaren om denne är en privatperson, för att få en "verklig" säkerhet i form av borgen, borgensbeloppet fastställs av Almi.
- Om bolaget är ett handelsbolag eller kommanditbolag ska ägarna normalt teckna full borgen. Det kan finnas två anledningar till det: dels att Almi vid obestånd direkt kan kräva bolagsmännen, dels att det är skydd för ALMI och borgensmännen om en person utträder ur bolaget.
- Ett eventuellt borgensbelopp ska anpassas till borgensmannens betalningsförmåga. Om borgensbeloppet överstiger 100 000 kronor ska också en särskild utredning av betalningsförmåga hos borgensmannen göras.

Innovationslån

Generella villkor

- Krediten lämnas endast till företag, finansiering till privatpersoner görs inte på grund av besvärliga skatteregler och eventuella tvistiga preskriptionsregler.
- Kredittagarens verksamhet ska ha eller förväntas få en acceptabel ekonomisk ställning samt kapacitet nog att genomföra projektet, även vid förseningar.
- Finansiering får ske med högst 50 procent av den beräknade kostnaden för projektet. I beräknad kostnad för projektet får kostnader för eget arbete ingå. Kostnad för eget arbete får värderas till högst 250 kronor per timma.
- Krediten läggs alltid upp som ett villkorligt lån.
- Almis beslut om lån gäller i normala fall i tre månader. Om särskilda skäl finns kan kreditbeslutets giltighetsdatum förlängas upp till sex månader. Om sista datum för kreditbeslutets giltighet förlängs längre än tre månader ska detta klart och tydligt framgå i kreditbeslutet.

Innovationslån kan lämnas med stöd enligt EU-förordningen om forsknings- och utvecklingskapital, i vår förordning kallat för Utvecklingskapital.

Utvecklingskapital kan användas till följande:

- Utveckling av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade tjänster, fram till en marknadsintroduktion.
- Utbildning av företagets ledning och övrig personal i sådant som ekonomi, ny teknologi, miljö och skydd av immateriella rättigheter. Färdigheter som utbildningen ger ska i stor utsträckning gå att överföra till andra företag eller arbetsområden.
- Personalkostnader, övriga drift- och omkostnader inköp av konsulter och liknande tjänster för utvecklande av ny eller förbättrad teknik samt nya och förbättrade produkter och tjänster.

Projektplan

- En projektplan ska alltid upprättas vid nybeviljning av innovationslån. Projektplanen ska alltid dokumenteras.
- För innovationslån ska projektplanen utgöra en bilaga till skuldebrevet.

Generella rekommendationer

Vid innovationsfinansiering bör en revisor skriftligen intyga att projektet är skilt från övrig verksamhet och särredovisas, se mall Revisorsintyg.

Avskrivning

Låntagaren kan ansöka om avskrivning av lånet (så kallad frivillig eftergift), om projektet inte genererat tillräckligt med intäkter för amortering eller om projektet av andra skäl inte går att genomföra. Tänk på följande innan avskrivning görs:

Genomför alltid en noggrann undersökning av ärendet och anledningen till att projektet inte lyckats.

- Beror det på projektägaren som person? Kan man föra över hela eller delar av projektet på någon annan?
- Beror det på att kapitalet inte räcker till? Går det att hitta kapital någon annanstans?

För att undvika negativa skattekonsekvenser bör låntagaren göra på följande sätt:

- För alltid en separerad bokföring över projektet, skild från övrig verksamhet.
- Aktivera nedlagda kostnader i redovisningen.
- Utnyttja inte underskottsavdrag.

Belopp

Innovationslånet får inte understiga 50 000 kronor.

Kredittid

Kredittiden är uppdelad i två faser:

1. Projektperioden fram till kommersialisering.
2. Återbetalningsperioden (när projektet kommersialiserats)

Lånet beviljas för upp till åtta (8) års löptid.

Ränta och amortering

- Räntan är rörlig och ska under projektperioden vara Almis basränta och under återbetalningsperioden lägst Almis basränta plus tre (3) procentenheter.
- Lånet kan vara amorteringsfritt under projektperioden normalt ca två år, dock max tre år, därefter amorteras lånet i högst fem år. Om projektet försenas kan ytterligare amorteringsfrihet beviljas enligt beslutsordningen.
- Återbetalningen kan också baseras på nettofakturerings av den produkt som projektet avser (omsättning utan moms med avdrag för fraktkostnader och fraktförsäkringar). Den får inte baseras på hela företagets verksamhet.

Säkerhet

Någon säkerhet krävs normalt inte för innovationslån, med det kan ibland vara lämpligt att pantsätta patent, varumärke eller mönsterskydd som säkerhet om någon betalning förfaller.

Förtidsinlösen

Om lånet ska kunna lösas i förtid bör priset, eller en beräkningsmetod för att fastställa priset, vara fastställt redan när lånet betalas ut.

Avbetalningskontrakt

Nya krediter beviljas inte.

Kredittid

Återbetalningstiden ska stå i proportion till maskinens ekonomiska livslängd och värdeminskningstakt.

Ränta och amortering

Räntan är rörlig och ska lägst uppgå till Almis basränta plus tre (3) procentenheter. Den kan även vara lägre i början och högre i slutet för att underlätta investeringen i inledningsskedet. Den totala räntan i kronor räknat ska dock bli lika mycket som om enhetlig ränta tillämpats för hela löptiden.

Säkerhet

Kontraktet och ägarförbehållet med återtaganderätten utgör säkerheter för finansieringen.

Eventuellt kan säkerheten i objektet kompletteras med en generell säkerhet i panthypotek, företagshypotek och/eller personlig borgen.

Förtidsinlösen

Lånet kan lösas i förtid mot en kompensationsränta som motsvarar Almis basränta plus fyra (4) procentenheter från utbetalningsdagen till inlösendagen, med avdrag för inbetald ränta.

Bilaga 8 Exempel på Almis affärsutvecklingsinsatser under åren 2006 och 2007

Exempel på Almis affärsutvecklingsinsatser under åren 2006 och 2007	
Rådgivning till innovatörer	Framtagning av affärsplan
Innovationer inom vård och omsorg, VIVAN, PUMA	Produkt/Kund/Marknadsmatrix
MiljöInnovation	SWOT-analys
Innovationsmotorn	EFI-analys
Seminarieserie om produktutveckling	Marknadskontor, i samverkan med Exporrådet
Gruppcaching av innovatörer	Matchmakingresor, till exempel kontaktresa till Polen för företagare
Partnerskap med Nutek kring produktutveckling i småföretag	Internationell affärskraft och Steps to Export
Produktförnyelse i företagen	Flytta eller stanna och förbättra
Förmedling av licenser till företag från idéägare	Exportdiagnoser och Länderseminarier
Design, anpassning till marknadens behov	Leanspel och leanproduction
Hjälpmiddel i Norr	Insatser i syfte att mäkla till teknikresurser
Business Incubator Jämtland	MIQ - program för Kvalitet och Miljö
SMED-projektet Jönköping	ALMI Grundanalys (lönsamhetsstyrningsprogram)
Inkubatorverksamhet	Kapitalbehovsberäkning
Mäkling till Industriforskningsinstitut	Coachning kring efterkalkyler i samband med offerter och prissättning
Starta Eget-inspirationsseminarier	Lednings- och styrelseutveckling, bland annat Ledarskapsutvecklingsprogrammet LIFT
Rådgivning inför företagsstart	Strategisk dialog
Tillhandahållande av verktyg för självständig analys av affärsidé	Styrelsefrågor, bland annat Stora Styrelsedagen och Styrelsebanken

Företagskolan, distansutbildning	Seminarieserier, bland annat kring Företagsvärderingsmetoder
ATTIVA - flerspråkigt webb-verktyg för invandrare	Företagsköparskola/Företags säljarskola
IFS-rådgivning till invandrare	Att bygga upp och vårda sitt kontaktnät
Mentorskap	Framtidens ledare – kvinnligt entreprenörskap
Coachning av nya företagare	Förnyelsechansen
Seminarieserier kring till exempel försäljning	Utvecklingsprogrammet Verkställande kvinna
Seminarieverksamhet för att inspirera till tillväxt eller utveckling	Utvecklingsprogrammet Styrkraft
Breda coachande insatser i syfte att tydliggöra utvecklingsbehov och åtgärder	Smålandsmontern på Elmia Subcontractor
Se till din marknad	FöretagSupport Skåne

Bilaga 9 Överklagandeförbud av finansieringsbeslut m.m.

I 37 § förordningen (1994:1100) om statlig finansiering genom Almi Företagspartner AB och dess dotterbolag (förordningen) finns ett förbud att överklaga Almi:s beslut i ärenden enligt förordningen. Almi kan fatta beslut om att företag beviljas lån, bankgarantier, etc. (6 § förordningen) eller får avslag på sin ansökan om dylikt stöd. Besluten kan också innebära att lån sägs upp till omedelbar betalning, bl.a. om finansiering har beviljats på oriktiga uppgifter (32 § förordningen) eventuellt med följden att t.ex. avskrivet lånebelopp återkrävs (33 § förordningen). Ett företag bör, av nedanstående skäl, ha möjlighet att få sin sak prövad trots överklagandeförbudet.

Statliga eller kommunala bolag är inte förvaltningsmyndigheter och deras beslut kan därför normalt inte överklagas.⁸ Förvaltningslagen (1986:223) är därför inte tillämplig på dessa. Bestämmelserna i 22 a § förvaltningslagen om överklagande till länsrätten är således inte tillämplig på verksamheten. Med stöd av lagen (1994:77) om beslutanderätt för regionala utvecklingsbolag har regeringen överlämnat förvaltningsuppgifter till Almi genom förordningen. Almis uppgifter innefattar myndighetsutövning och vissa av förvaltningslagens regler har därför ansetts ska gälla i verksamheten; i 36 § förordningen anges att bl.a. reglerna om partsinsyn och kommunikation i 16-17 §§ förvaltningslagen är tillämpliga. Offentlighetsrättsliga principer kan bli tillämpliga på en privaträttslig verksamhet enligt rättspraxis och JO-avgöranden. Löntagarfondstyrelser har betraktats som myndigheter vid tillämpning av tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen, RÅ 1984 2:101 och 17 § förvaltningslagen har ansetts vara vägledande för arbetslöshetskassornas handläggning eftersom de genom lagstiftning ålagts myndighetsutövning, JO 2004/05 s. 175.

Företaget kan ha rätt att påfordra domstolsprövning då beslut enligt förordningen kan röra ett företags "civila rättigheter eller skyldigheter" enligt artikel 6 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).⁹ Dessutom kan företagets legitima förväntningar om ekonomiska förmåner omfattas av ett företags egendomsskydd, enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet i Europakonventionen, varvid krav även kan ställas på tillgång till "effektiva rättsmedel" enligt artikel 13 i Europakonventionen.

⁸ Hellners, Tryggve & Malmqvist, *Bo Förvaltningslagen med kommentarer*, uppl. 2, Norstedts Juridik AB, Vällingby 2007.

⁹ Danelius, Hans, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, uppl. 2:1, Norstedts Juridik AB, Stockholm 2002 s. 134-291, 427-436 och 453-484.

Krav på domstolsprövning kan även komma att ställas enligt den EU-rättsliga rättsskyddsprincipen som fastslagits i svensk rätt i regeringsrättens dom RÅ 1997 ref. 65.¹⁰ Att europarätten är tillämplig framgår av 34 § förordningen enligt vilken stödåtgärder som strider mot artikel 87 i EG-fördraget kan komma att upphävas, ändras eller återkrävas genom beslut av regeringen enligt 21 förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet. Begreppet "statligt stöd" avser inte endast stöd som ges av "en medlemsstat" utan även stöd som ges "med hjälp av statliga medel". I (artikel 87 p. 1 EG-fördraget). EG-domstolens praxis visar att artikeln även omfattar företag som agerar under statens inflytande då det är fråga om överföring av offentliga resurser. Artikeln omfattar inte bara direkta subventioner utan även s.k. indirekt stöd i form av statliga garantier, förmånlig ränta etc.¹¹ Regeringens beslut enligt 34 § förordningen kan överprövas av regeringsrätten enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut om beslutet innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Vid en tvist skulle visserligen företagaren kunna vända sig till allmän domstol på grund av det avtalsförhållande som uppkommit genom t.ex. ett låneavtal. Kompetensfördelningen mellan allmän domstol och förvaltningsdomstol är dock komplicerad och därför är det ovisst om den allmänna domstolen skulle anse sig behörig att avgöra de tvister som kan uppkomma.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns krav på rätt till domstolsprövning enligt europarätten för rättsfrågor som kan uppkomma med anledning av Almis verksamhet enligt förordningen. I praktiken är det osäkert vilken domstol som kan pröva tvister som uppkommer med anledning av Almis beslut och vilken verkan det har i en eventuell process att Almis beslut inte kan överklagas.

Det förhållandet att förordningen innehåller ett överklagandeförbud kan medföra stora risker för att företaget inte kan tillvarata sin rätt. Det företag som anser sig ha rätt till domstolsprövning enligt EG-rätten eller Europakonventionen kan få processa i årtal för att klargöra i vilken form denna domstolsprövning ska tillhandahållas.¹² Förordningstexten kan mot bakgrund av ovanstående anses som oklar och vilseledande då den inte ger tillräcklig information om hur, på vilket sätt och i vilken instans företagaren ska tillvarata sina rättigheter.

¹⁰ Bohlin, Alf & Warnling-Nerep, Wiweka, Förvaltningsrättens grunder, Norstedt Juridik, Stockholm 2004 s. 367f.

¹¹ Aldestam, Mona, Kommunal förvaltning i statsstödsrättslig belysning, s. 31-62, i De lege, Juridiska fakultetens årsbok, 2006 (Marcusson red.) 39 ff.

¹² Warnling-Nerep, Wiweka, Hur skall en "europeisk älg" domstolsprövas? En konflikt mellan FL 22 a § och lagen om rättsprövning, FT 2003 s. 373-292, Domstolsprövning av icke överklagbara beslut – en knivig fråga, JT 2004-05 s. 873-882.

Bilaga 10 Almis riskkapitalbolag

Start Invest AB

Sedan år 2004 äger Almi Väst 100 procent av aktierna i Start Invest AB.¹³ Bolaget har en kapitalbas på cirka 60 miljoner kronor och hade i slutet av år 2006 engagemang i 18 företag.¹⁴ I styrelsen sitter tre personer från Almi Västs styrelse och en person från Almi moderbolags styrelse. Start Invest har en anställd vd, och kostnader för styrelse och vd uppgick år 2005 till cirka 1,6 miljoner kronor.¹⁵

AB Vestra Partnerinvest

AB Vestra Partnerinvest började sin verksamhet i maj 2005. Bolaget ägs av Almi Örebro och etableringen har skett i samråd med partnerskapet Mål 2 Västra. Finansiärer är EU:s strukturfonder, Nutek och länsstyrelserna i Örebro, Värmland och Västra Götalandsregionen. Bolaget har en kapitalbas på cirka 50 miljoner kronor och i slutet av år 2005 hade bolaget fattat beslut om tre engagemang.¹⁶ Syftet med Vestra Partnerinvest är att söka kontakt med riskkapitalbolag, enskilda investerare eller nätverk av investerare för att gemensamt gå in i med riskkapital i delar av Örebro län, Värmlands län och Västra Götalandsregionen. I styrelsen för bolaget sitter sex ledamöter, varav en även sitter i Start Invest AB och en annan styrelseledamot är också ledamot i Almi Väst. Almi Örebro har ingen egen representation i styrelsen. Kostnader för styrelse och vd uppgick under det första året till cirka 1 miljon kronor.¹⁷

SamInvest Mitt AB

SamInvest Mitt AB är det andra bolaget som bildats med offentliga medel. Finansiärerna är strukturfonder, länsstyrelserna i regionen och Nutek och de har tillfört cirka 61 miljoner kronor. Bolaget är hälftenägt av Almi Jämtland och Almi Västernorrland. Under första verksamhetsåret 2005 fattades beslut om investeringar i fem företag. I styrelsen sitter tre ledamöter och styrelse-

¹³ Start Invest bildades år 1979 för att verka för uppbyggnaden av näringslivet i Västra Götalandsregionen.

¹⁴ Start Invests hemsida 2007-02-09.

¹⁵ Löner, andra ersättningar och sociala kostnader för vd och styrelse Årsredovisning 2005.

¹⁶ Årsredovisning 2005.

¹⁷ Löner, andra ersättningar och sociala kostnader för vd och styrelse Årsredovisning 2005.

ordföranden är tillika vd i Almi Västernorrland. Kostnader för styrelse och år 2005 var cirka 0,8 miljoner kronor.¹⁸ Riksrevisionen har erfarit att de företag som SamInvest har investerat ägarkapital i också är låntagare hos Almi.

RegionInvest Gotland AB

Sommaren år 2006 bildades ytterligare en försöksverksamhet i Almi-koncernen, nämligen RegionInvest Gotland AB som ägs av Almi Gotland. Investeringsmedlen kommer från Gotlands kommun, Nutek och EU:s Mål 2 Öarna.

Det privata bolaget Gotländska Investeringar AB är partner till riskkapitalbolaget och sköter det operativa investeringsarbetet och den affärsmässiga bedömningen av eventuella kundföretag. Riskkapitalbolaget RegionInvest Gotland AB har valt att ha en passiv roll i investeringsdiskussionerna. Almi Gotland har utsett ordförande i bolaget men har ingen direkt representant i styrelsen. Tillsammans förfogar Gotländska Investeringar AB och RegionInvest Gotland AB över 20 miljoner kronor att investera i mindre gotländska företag. Hittills har en investering gjorts.

KomKap – Kompetens och Kapital i Mellansverige AB

KomKap – Kompetens och Kapital i Mellansverige AB – ägs till 39,7 procent av Almi Värmland, 23,8 procent av West Wermland Invest, 31,7 procent av Boforsstiftelsen samt till 4,8 procent av Länsförsäkringar Bergslagen. Bolagen har en anställd vd och kostnader för denne och styrelse uppgår till cirka 0,7 miljoner kronor. KomKap äger betydande andelar i två mindre företag. Kapitalbasen är för närvarande 13 miljoner kronor varav Almi Värmland har bidragit med 2,5 miljoner kronor.

Almi Stockholm Investeringsfond

Det sjunde riskkapitalbolaget är Almi Stockholm Investeringsfond (ASI). Det bildades år 2002 genom ett villkorlån på 20 miljoner kronor från Stockholms läns landsting. Bolaget äger andelar i sex företag¹⁹ vilka är så kallade innovationsföretag. I april år 2007 gjorde ASI en delförsäljning av innehavet i ett företag till 6:e AP-fonden. Nettoresultatet blev 3,5 miljoner

¹⁸ Löner, andra ersättningar och sociala kostnader för vd och styrelse. Årsredovisning 2005.

¹⁹ Årsredovisning 2005.

kronor som kan återinvesteras i riskkapital. Gemensamt för kundföretagen är att de från början varit rådgivningskunder eller lånekunder hos Almi Stockholm. Dotterbolaget har därigenom fått bra kännedom om verksamheten. Almi Stockholm menar att det är mycket möjligt att företagen kan vara ägda både av Almis dotterbolag och vara lånekund hos Almi. Det viktiga är att den operativa verksamheten hos Almi hålls åtskild.

ASI har inga anställda utan det operativa arbetet utförs av Almi Stockholm. En vinstandelsklausul med Stockholms läns landsting reglerar att större delen av vinsten tillfaller Almi Stockholm som kompensation för utfört arbete. Styrelsen består av fyra personer från Almi Stockholms styrelse inklusive vd. Styrelsen uppbär inget arvode.

Bilaga 11 Momshanteringen i Almi

Nedan följer en sammanställning över hur momsens för närvarande hanteras inom Almi efter bedömningar av de före detta regionala skattemyndigheterna.

Bolag	Skriftligt beslut	Avdrag enligt beslut	Kommentarer
Blekinge	Ja	36%	Beslutet som är överklagat.
Dalarna	Nej		Drar 100 procent, men reserverar.
Gotland	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Gävleborg	Nej		Drar 20 procent ingående moms sedan före 1994 enligt muntligt överenskommelse.
Halland	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Jämtland	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Jönköping	Ja	25%	Olika beslut.
Kalmar	Ja	74%	Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Kronoberg	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Norrbottnen	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Skåne	Ja	25%	Drar 100 procent reserverar 75 procent. Varje år får man beslut för ett år och betalar in.
Stockholm	Ja	83%	Drar 83 procent, men reserverar.
Sörmland	Ja	10%	Drar 10 procent ingående moms och kostnadsför resten enligt beslut.
Uppsala	Ja	16%	Ej erhållit beslut i Länsrätten som Västmanland.
Värmland	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Väst	Ja	30%	Drar 30 procent enligt beslut.
Västerbotten	Nej		Drar 95 procent, men reserverar.
Västernorrland	Nej		Drar 100 procent, men reserverar.
Västmanland	Ja	10%	Överklagat till Regeringsrätten.
Örebro	Nej		Från 2004 skyldig redovisa enligt modell.
Östergötland	Ja		Beslut där avdragsrätten beslutas årligen utifrån utfall året innan.
Moderbolaget	Nej		Drar 90 procent (undantag för finansieringsverksamheten där drar 0 procent) men reserverar.

Källa: Almi moderbolag